

Katujengien väliset konfliktit pääkaupunkiseudulla

Vertailukohteena Ruotsin katujengikonfliktit

Ira Gynther

2/2024

TIIVISTELMÄ

Ira Gynther: Katujengien väliset konfliktit pääkaupunkiseudulla - Vertailukohteena Ruotsin katujengikonfliktit

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Pia Käki & Kari Koppanen

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tässä opinnäytetyössä perehdytään katujengien välisiin konflikteihin Suomen pääkaupunkiseudulla. Tarkoituksena on tutkia katujengien välisiä konflikteja sekä vertailla Suomessa ja Ruotsissa tapahtuneita konflikteja keskenään. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään katujengi-ilmiön nykytilaa sekä Helsingin poliisin keinoja torjua katujengirikollisuutta.

Tietoperustana tälle opinnäytetyölle on käytetty katujengejä koskevaa kirjallisuutta, tutkimuksia, raportteja, artikkeleita ja oikeudellisia lähteitä. Tutkimusmenetelmänä on laadullinen tutkimus, joka on toteutettu haastattelemalla Helsingin poliisilaitoksen työntekijöitä. Tutkimuksen tulokset mahdollistavat ymmärtämään paremmin pääkaupunkiseudun katujengikonflikteja, yhtäläisyyksiä ja eroja Ruotsin tilanteeseen sekä Helsingin poliisin keinoja torjua katujengirikollisuutta. Opinnäytetyön johtopäätökset osassa tuodaan esiin vastaukset tutkimuskysymyksiin.

Kaikki haastateltavat työskentelevät katujengien parissa, yksi heistä tutkinnan parissa ja kaksi ennalta estävän toiminnan parissa. Haastateltavien vastaukset tukevat kirjallisista lähteistä hankittua taustatietoa. Katujengien välillä on edelleen jännitteitä, mutta samanlaista kostonkierrettä ei ole havaittu, mitä oli muutama vuosi sitten. Katujengien välisissä konflikteissa havaittiin Suomessa yhtäläisiä piirteitä Ruotsin kanssa, vaikka maiden katujengitilanteet ovat hyvin eri luokkaa. Helsingin poliisissa Suomen katujengitilanteeseen on panostettu muodostamalla rikostutkintaan sekä ennalta estävään toimintoon omat työryhmät, jotka pyrkivät eri keinon vaikuttamaan katujengirikollisuuteen.

Sivumäärä: 46

Tarkastuskuukausi ja vuosi: Helmikuu 2024

Avainsanat: Katujengi, konflikti, pääkaupunkiseudun katujengit, Ruotsin katujengit, ennalta estävä toiminta, rikostutkinta, verkostot

ABSTRACT

Ira Gynther: Street Gang Conflicts in the capital region - Comparing to Street Gang Conflicts in Sweden

Type of thesis: Research-based thesis

Publicity: Public

Supervisor: Pia Käki & Kari Koppanen

Degree: Bachelor of police services

In this thesis, the focus is on street gang conflicts in the capital region of Finland. The aim is to examine conflicts between street gangs and compare the conflicts that have occurred in Finland and Sweden. Additionally, the research explores the current state of the street gang phenomenon and the methods employed by the Helsinki Police to combat street gang crime.

The theoretical foundation for this thesis is based on literature, research studies, reports, articles, and legal sources related to street gangs. The research methodology is qualitative, conducted through interviews with employees of the Helsinki Police Department. The results of the study enable a better understanding of the street gang conflicts in the capital region of Finland, similarities and differences compared to the situation in Sweden, and the methods used by the Helsinki Police to combat street gang crime. The conclusion section of the thesis presents answers to the research questions.

All interviewees work with street gangs, one of them in investigation and two in preventive action. The responses from the interviewees support the background information obtained from written sources. There are still tensions between street gangs, but a similar cycle of revenge has not been observed as was the case a few years ago. In street gang conflicts, similar features were observed in Finland compared to Sweden, although the street gang situations in the countries are in vastly different categories. The Helsinki Police has invested in addressing Finland's gang situation by forming dedicated work groups in criminal investigation and preventive action, aiming to influence street gang crime through various means.

Pages: 46

Month and year of review: February 2024

Keywords: Street gang, conflict, street gangs in the capital region, street gangs in Sweden, preventive action, criminal investigation, networks

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 KESKEISET KÄSITTEET	2
2.1 Katujengit	3
2.2 Nuorisojengi, järjestäytyneen rikollisuuden ryhmä vai katujengi?	3
2.3 Konflikti.....	4
2.4 Alueellinen eriytyminen.....	5
3 KATUJENGIEN VÄLISET KONFLIKTIT RUOTSISSA.....	5
3.1 Katujengien syntyminen.....	5
3.2 Forexin ryöstö 2015.....	6
3.3 Jakautuminen kahteen leiriin	7
3.4 Reviirit, ”hunttiukot” ja viranomaisvastaisuus	7
3.5 Ampuma-aserikosten ja murhien kasvu	9
3.6 Viimevuosien ampumiset ja räjähdyskuvat	9
4 KATUJENGIEN VÄLISET KONFLIKTIT SUOMEN PÄÄKAUPUNKISEUDULLA	10
4.1 Katujengitoiminnan havaitseminen pääkaupunkiseudulla	10
4.2 Ensimmäiset konfliktit	11
4.3 Tapon yritys Vantaa R22/4010	12
4.4 Tapon yritys Espoo R22/1303	13
4.5 Törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelu Helsinki R22/1303	13
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	15
5.1 Kvalitatiivinen tutkimus	16
5.2 Asiantuntijahaastattelu	16
5.3 Puolistrukturoitu teemahaastattelu ja fokusryhmähaastattelu	17
5.4 Haastattelurungon laadinta.....	18
5.5 Aineiston keruu.....	18
5.6 Aineiston litterointi, käsitteleminen ja analysointi	20
6 TULOKSET	21
6.1 Haastateltavien motiivit hakeutua katujengi työryhmään.....	22

6.2 Katujengien tilanne pääkaupunkiseudulla tällä hetkellä	22
6.3 Syitä katujengien välisille konflikteille pääkaupunkiseudulla	23
6.4 Sosiaalinen media ja gangsta rap.....	24
6.5 Alueellinen eriytyminen.....	26
6.6 Julkiset paikat.....	27
6.7 Viranomaisvastaisuus.....	28
6.8 Rikосnimikkeet	29
6.9 Alaikäiset mukana katujengien toiminnassa.....	29
7 HELSINGIN POLIISIN KEINOT KATUJENGIRIKOLLISUUDEN TORJUNNASSA.....	30
7.1 Rikostutinnan katujengiryhmän keinoja vaikuttaa katujengirikollisuuteen	30
7.2 Ennalta estävän toiminnon katujengiryhmän keinoja vaikuttaa katujengirikollisuuteen.....	31
7.3 Työryhmien kokemat haasteet työssä.....	32
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	33
8.1 Katujengien määritelmä ja niiden verkostomaisuus	33
8.2 Millaisia katujengien väliset konfliktit ovat olleet pääkaupunkiseudulla?.....	34
8.3 Mitä yhtäläisyyksiä tai eroavaisuuksia Suomen katujengikonflikteissa on verrattuna Ruotsin katujengikonflikteihin?	34
8.4 Miten Helsingin poliisi pyrkii vaikuttamaan katujengirikollisuuteen?	36
9 POHDINTA.....	36
9.1 Itsearviointi ja haasteet.....	36
9.2 Tutkimuksen eettisyys	38
9.3 Tutkimuksen luotettavuus	39
9.4 Mahdolliset jatkotutkimukset.....	40
9.5 Loppusanat.....	41
LÄHTEET	42
LIITE 1 - Tutkimustiedote.....	45
LIITE 2 – haastattelurunko.....	46

1 JOHDANTO

Vasta viime vuosina katujengi-ilmiö on noussut esiin Suomessa ja jengien on huomattu vakiinnuttaneen asemansa etenkin pääkaupunkiseudulla. Mediassa on tiiviisti seurattu katujengien toimintaa ja niitä koskevia oikeudenkäyntejä. Poliisi piti tiedotustilaisuuden 14.3.2023 liittyen katujengi-ilmiön tilannekuvaan Suomessa. Tiedotustilaisuudessa Poliisihallituksen poliisijohtaja Sanna Heikinheimo kertoi, että tunnistettuja katujengejä on kymmenkunta ja jäseniä niissä on noin 200. (Tihilä & Karhu 2023.) Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, millaisia ovat Suomessa pääkaupunkiseudulla tapahtuneet katujengien väliset konfliktit, jonka lisäksi arvioidaan ilmiön nykytilaa.

Varsinkin mediassa, Suomen tilannetta on useasti verrattu Ruotsin tilanteeseen ja maalailtu kuvaa ”Ruotsin tiestä”. Ruotsissa vuonna 2015 tapahtunut ystävien välienselvittely osoittautui lopulta odotettua isommaksi ilmiöksi ja myöhemmin Ruotsin tilanteesta alettiin puhumaan jengisotana. (Salihu 2022, luvut kirjailijan alkumerkintä, 40.) Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan myös Ruotsissa tapahtuneita katujengien välisiä konflikteja ja vertaillaan, esiintyykö Suomen katujengikonflikteissa eroavaisuuksia tai yhtäläisyyksiä verrattuna Ruotsin vastaaviin tilanteisiin.

Olen valinnut tämän aiheen opinnäytetyölleni, koska kiinnostukseni katujengi-ilmiöön heräsi jo ennen poliisiopintoja. Mediassa ja ihmisten keskuudessa alkoi nousta esiin keskustelua tietyille alueille muodostuneista jengeistä sekä niiden välisistä yhteenotoista. Opintojen alkaessa olin jo päättänyt, että teen opinnäytetyön liittyen katujengeihin. Lisäksi minua kiinnostaa tulevaisuudessa työskentely nuorten parissa ja mahdollisesti katujengeihin liittyvissä asioissa. Opinnäytetyöni tarpeellisuutta tukee se, että tutkimuksellisia julkaisuja koskien Suomen katujengien välisiä konflikteja on melko vähän. Opinnäytetyö on hyödyllinen nuorten tai katujengien parissa työskenteleville henkilöille tai muuten aiheesta kiinnostuneille.

Aihe on ajankohtainen, koska katujengien toiminta on vasta viime vuosina alkanut nousta esiin Suomessa. Ruotsiin verrattuna Suomen tilanne on vasta alkutekijöissä, joten on tärkeää tutkia maiden katujengitilanteiden kehittymistä. Vertailemalla maiden tilanteita pystytään huomaamaan yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia, jonka kautta voidaan mahdollisesti ehkäistä katujengien syntymistä tai niiden välisiä yhteenottoja. Helsingin poliisi on vastannut katujengirikollisuuteen perustamalla kesän 2023 aikana ennalta estävään toimintoon sekä rikostutinnan väkivaltarikosyksikköön omat katujengeihin keskittyvät ryhmät (Tihilä & Karhu 2023). Haastatteluiden avulla pyrin selvittämään uusien työryhmien keinoja vaikuttaa katujengirikollisuuteen.

Aihe on rajattu käsittelemään Suomen pääkaupunkiseudulla tapahtuneita katujengien välisiä konflikteja. Suomessa on havaittu katujengejä myös muissa suurissa kaupungeissa kuten Turussa,

Tampereella ja Oulussa. Tässä tutkimuksessa aihe on rajattu pääkaupunkiseutuun, sillä ilmiön juuret ovat peräisin kyseiseltä alueelta ja keskeisimmät konfliktit ovat tapahtuneet siellä. Alueellisen rajauksen lisäksi työssä ei syvennytä kaikkiin katujengeihin, niiden yksityiskohtaisiin ominaisuuksiin tai jengien syntymisen syihin, koska aiheesta on tehty jo tutkimuksia. Ruotsissa on tapahtunut useita katujengien välisiä konflikteja, ja niistä käsitellään tässä työssä vain muutamia, jotta lukijan on mahdollista muodostaa käsitys konfliktien pääpiirteistä.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia katujengien väliset konfliktit ovat olleet pääkaupunkiseudulla?
2. Mitä yhtäläisyyksiä tai eroavaisuuksia Suomen katujengikonflikteissa on verrattuna Ruotsin katujengikonflikteihin?
3. Miten Helsingin poliisi pyrkii vaikuttamaan katujengirikollisuuteen?

Opinnäytetyön tavoitteena on löytää vastaukset asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Opinnäytetyössä käytetään laadullista tutkimusmenetelmää, joka mahdollistaa katujengien välisten konfliktien tutkimisen syvällisemmin. Laadullisella tutkimuksella selvitetään konflikteihin johtaneita syitä ja niiden piirteitä, jonka kautta Suomen ja Ruotsin vertailu on mahdollista.

Opinnäytetyössä aluksi määritellään tämän tutkimuksen keskeisimmät käsitteet. Tämän jälkeen siirrytään teoriaosuuteen, jossa käsitellään kirjallisten lähteiden avulla Ruotsin katujengitilannetta ja katujengikonflikteja. Teoriaosuudessa syvennytään myös Suomen katujengikonflikteihin tarkastelemalla mm. oikeuden ratkaisuja. Empiirisen tutkimusaineiston keräämiseen käytettiin haastattelumenetelmää. Tulokset osiossa yhdistetään sekä teoriaa, että haastatteluista saatua materiaalia keskenään. Johtopäätökset osiossa vastataan tutkimuskysymyksiin ja tehdään kerätyn materiaalin perusteella johtopäätöksiä. Pohdinta osiossa käsitellään tutkimuksen toteutusta, laatua, eettisyyttä ja arvioidaan tutkimuksen onnistumista.

2 KESKEISET KÄSITTEET

Tässä opinnäytetyössä käsitellään katujengejä ja niiden välisiä konflikteja. Katujengien määrittely on tärkeää, sillä ne saattavat usein sekoittaa esimerkiksi rikoksilla oireileviin nuorisoporukoihin. Yhtenä keskeisenä syynä katujengien muodostumiselle on havaittu olevan alueellinen eriytyminen, jonka voi havaita katujengien käyttämisestä nimistä tai tunnuksista. Tässä kappaleessa määritellään kyseisiä käsitteitä käyttämällä kansallisia ja kansainvälisiä lähteitä.

2.1 Katujengit

Katujengien määrittelemisen ei ole aivan yksiselitteistä, sillä katujengit eivät jaa täysin samanlaisia piirteitä keskenään. Katujengeiksi luokiteltavilla verkostoilla on eroja rikollisen toiminnan aktiivisuudessa sekä rakenteissa. Katujengien määrittelyssä voidaan erottaa kolme erilaista määritelmää: 1) Rikosoikeudellinen määritelmä 2) Hallinnollinen määritelmä ja 3) Tieteellisessä tutkimuksessa käytettävät määritelmät. (Forss 2023a, 2, 9.) Tieteellisessä tutkimuksessa käytettäväksi määritelmäksi voidaan lukea esimerkiksi Euroopan rikostorjuntaverkoston (EUCPN) määritelmä. EUCPN määrittelee katujengit seuraavasti:

1. Ryhmä. Yleensä jengiin kuuluu vähintään kolme henkilöä. Heillä on usein ryhmälle nimi ja logo.
2. Nuori ikä. Jäsenet ovat usein teini-ikäisiä tai nuoria aikuisia.
3. Pysyvyys. Jäsenet sitoutuvat yhteen ja heidän rikollinen toimintansa ei rajoitu yksittäisiin tekoihin, vaan rikosten tekeminen on jatkuvaa.
4. Katuorientaatio. Jengit toimivat julkisilla paikoilla ja ovat näkyviä. Kun jengit tekevät rikoksia tai tappelevat, ne tapahtuvat usein kadulla ja asuinalueilla. Vaikka jotkut jengit pysyttelevät poissa kaduilta, he ovat silti läsnä esimerkiksi sosiaalisessa mediassa.
5. Rikollinen toiminta osana jengin identiteettiä. Jengit syyllistyvät usein rikolliseen toimintaan ja nimenomaan väkivaltaan. Jengien maineena on se, että he ovat valmiita turvautumaan väkivaltaan. (EUCPN 2022, 14–16.)

Hallinnollinen määritelmä on suunnattu poliisille ja esitutkintaviranomaisille arvioimaan mm. eri ryhmien haitallisuutta (Forss 2023a, 2). Hallinnolliseksi määritelmäksi voidaan lukea Poliisihallituksen viestintäsuunnitelmassa mainittu määritelmä, joka on seuraava: ”Katujengi on useasta henkilöstä muodostuva pysyväisluonteinen ryhmä, johon kuuluvat henkilöt harjoittavat yhdessä ja toistuvasti rikollista toimintaa, jolla on olennaisia vaikutuksia erityisesti yleisten paikkojen järjestykseen ja turvallisuuteen”. Lisäksi on tunnistettu katujengeihin liittyviä yleisiä piirteitä, joita ovat: verkostomaisuus, nuori ikärakenne, huumausaine- ja väkivaltarikollisuus, sekä mahdollinen yhteys tiettyyn kaupunginosaan. (Poliisihallitus 2023, 1.)

2.2 Nuorisojengi, järjestäytyneen rikollisuuden ryhmä vai katujengi?

Aiemmin mainittu yksi katujengien määritelmä on rikosoikeudellinen määritelmä. Rikoslakiin (39/1889) on kirjattu määritelmä järjestäytyneestä rikollisryhmästä. Nuorisojengeille tai katujengeille tällaista määritelmää ei ole. Katujengi käsitteenä on lisäksi uudempi verrattuna nuorisorikollisuuteen ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen. (Forss 2023b, 19.)

Laki nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä (633/2010) 2§:n 1 mom. 2 kohdan mukaan nuori rikoksen tehnyt henkilö on rikoksen tekohetkellä iältään 15–20-vuotias. Katujengeistä puhuttaessa on tärkeää huomata ero siinä, että kaikki rikoksilla oireilevat nuorisoryhmät eivät välttämättä kuulu katujengiin. Katukuvassa on aina ollut nuorisoporukoita, jotka hengailevat julkisilla paikoilla ja tekevät rikoksia. Tämä ei automaattisesti leimaa porukkaa katujengiksi. (EUCPN 2022, 16.) Poliisilla on kuitenkin noussut huolta siitä, että nuorten yleistynyt rikollisuus altistaisi yhä useampia katujengien piiriin (Poliisihallitus 2023, 3). Tässä opinnäytetyössä keskitytään ryhmiin, joissa on selvästi havaittu katujengiin viittaavia piirteitä.

Kansainvälisesti on arvioitu sitä, kuuluuko katujengit järjestäytyneen rikollisuuden piiriin. Suomessa kahdessa tuomioistuimen ratkaisussa on käytetty Rikoslain (RL, 39/1889) 6 luvun 5§:n 2 momentin koventamisperustetta, joka tarkoittaa, että osallisuus katujengiin on nähty koventamisperusteena ja rikokset on tehty osana järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa. (Poliisihallitus 2023, 2.) Kyseisen koventamisperusteen mukaan järjestäytyneellä rikollisryhmällä tarkoitetaan vähintään kolmen henkilön tietyn ajan koossa pysyvää ryhmää, jolla on rakenteellinen yhteenliittymä ja joka toimii yhteistuumin tehdäkseen rikoksia. Rikokset ovat sellaisia, joista maksimirangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta tai 11 luvun 10§:ssä tai 15 luvun 9§:ssä mainittuja rikoksia. (RL, 6:5.2)

Harvoin katujengit kuitenkaan täyttävät täysin järjestäytyneen rikollisryhmän kriteereitä. Katujengien rakenne- ja organisaatiotaso on kaukana monista järjestäytyneen rikollisuuden piiriin kuuluvista jengeistä. Katujengit ovat rakenteeltaan löyhempiä, johtajuus ja jäsenet vaihtelevat, lojaalius on helpommin ylitettävissä, sekä jäsenet ovat usein nuoria. (Densley 2013, 5). Katujengeihin yhdistetyillä henkilöillä nähdään kuitenkin olevan potentiaalinen riski siirtyä järjestäytyneen rikollisuuden piiriin (Poliisihallitus 2023, 3).

2.3 Konflikti

Opinnäytetyö käsittelee katujengien välisiä konflikteja. Konflikteilla tarkoitetaan tässä opinnäytetyössä tilanteita, joissa osapuolet selvittävät heidän välilleen syntynyttä ongelmaa. Syynä voi olla esimerkiksi vastakkaiset näkemykset tai väärinymmärrykset, jotka aiheuttavat tilanteen kiristymisen, joka taas ajaa osapuolet konfliktiin. Ratkaisuna on usein vastapuolen nujertaminen oman edun mukaisesti. Konfliktit voivat muodostua yksilöiden tai ryhmien välille ja ne konkretisoituvat useimmiten riitelynä, väkivaltana tai epärakentavana toimintana. Konfliktit voivat johtaa myös uusiin konflikteihin, josta syntyy negatiivinen kierre. (Bisneskurssit, Luettu 12.7.2023, 3–4.)

2.4 Alueellinen eriytyminen

Asumisen segregatio eli alueellinen eriytyminen tarkoittaa kaupungin asuinalueiden väestörakenteen eriytymistä. Tämä voi olla demografista, sosioekonomista tai etnistä. Nämä ilmiöt esiintyvät usein myös samalla alueella, jos esimerkiksi pienituloiset maahanmuuttajaperheet keskittyvät omille asuinalueilleen. Etninen eriytyminen Helsingissä on lievempää verrattuna esimerkiksi Tukholmaan. Viimeisen 10 vuoden aikana on kuitenkin havaittavissa eriytymisen jyrkkemistä myös Helsingissä. (Helsingin tila ja kehitys 2019.)

Jengien yksi tavoite on ottaa alueita haltuun. Se tapahtuu vähitellen kaduilla toimimalla, jonka avulla luodaan väkivaltainen maine. Jengit ottavat tehtäväkseen pitää huolta oman alueensa rajoista ja puhuvatkin usein alueen omistamisesta. Monet jengit ovat ottaneet jengin nimeen esille alueen postinumeron, jonka kautta merkataan alue omaksi. (Densley 2013, 48.)

Myös Suomessa katujengien keskuudessa on havaittu alueellista eriytymistä. Esimerkiksi L-City katujengi on lähtöisin Espoon Leppävaarasta, josta jengin nimikin muodostuu. Kurdish Mafia katujengi on taas identifioitunut Itä-Helsinkiin. (Mattila 2022). Katujengien yhteenotot ovat merkki kaupungin sisällä tapahtuvasta alueellisesta kilpailusta (Sissonen 2022, 5).

3 KATUJENGIEN VÄLISET KONFLIKTIT RUOTSISSA

Tässä luvussa syvennytään Ruotsin katujengitilanteen kehittymiseen, käydään läpi muutamia konflikteja, sekä tilannetta viime vuosina. Ruotsissa tapahtuneisiin katujengikonflikteihin on perehdytty kirjallisuusanalyysin avulla. Lähteenä on käytetty pääasiassa Ruotsalaisen rikos- ja oikeustoimittajan Diamant Salihun kirjaa ”Tills alla döer”, joka on suomennettuna nimeltään ”Kunnes kaikki kuolevat”. Salihu onnistui pääsemään katujengiläisten ja heidän perheidensä maailmaan ja kertoo kirjassaan Tukholman jengirikollisuudesta. Tämän lisäksi Ruotsin katujengitilanteen tutkimiseen on käytetty muita Ruotsalaisia lähteitä, kuten Ruotsin rikosten ennaltaehkäisyn kansallisen neuvoston (Brå) tutkimuksia ja Ruotsin poliisin nettisivuja.

3.1 Katujengien syntyminen

Ruotsin Järvan alueella oli jo 2000-luvun alussa havaittavissa hälytysmerkkejä. Rinkeby, Tensta ja Husby luettiin haavoittuvaisiin alueisiin. Lähiöissä oli nuorten alhainen koulutustaso, suhteellista köyhyyttä, ulkomaalaistaustan yleisyyttä ja korkea sairastavuusindeksi. Vuonna 2007 Rinkebyn ja Kistan paikallishallinnot yhdistettiin ja monet palvelut siirtyivät paremmin pärjäävään Kistaan. Rinkebystä katosi monia palveluita kuten työnvälitys, posti ja pankki. Lisäksi vuonna 2014 poliisi muutti Rinkebystä Solnaan remontin vuoksi ja palasi takaisin vasta vuonna 2020. (Salihu 2022,

luku 2.) Ruotsalaistutkimuksien mukaan maahanmuuttajien vastaanotossa on ollut monia puutteita. Asuinalueiden eriytyminen eli segregaatio on johtanut ”me ja he” asetelmaan. (Brå 2021:9, 110.)

Vuonna 2012 Rinkeby-Kistan sosiaalitoimiston päällikkö Sakir Demirel huomautti raportissaan, että lapsille ja nuorille suunnattua budjettia oli leikattu 31 prosentilla vuodesta 2005 lähtien. Alueen iso ongelma tuolloin oli teinit, jotka lintsasivat koulusta ja olivat joutuneet rikoskierteeseen. He ryöstivät ihmisiä, pahoinpitelivät koulukavereita ja uhkailivat paikallisia yrittäjiä sekä vanhempiaan. Yksi Rinkebyn opettaja kertoi ihmisten olevan tottuneita siihen, että Rinkebyn lapset voivat huonosti. Monet konflikteihin osallistuneet nuoret ovat syntyneet Ruotsissa tai vähintään kasvaneet siellä. He eivät välttämättä omaksu vanhempiensa lähtömaan kulttuuria eivätkä myöskään ruotsalaista kulttuuria. (Salihu 2022, luvut 2,8,32.)

Ruotsalaistutkimuksen mukaan tarkastelujakson eli vuosien 2007–2018 aikana epäiltyjen määrä on ollut suurin kotimaassa syntyneillä, joilla on ulkomailla syntyneet vanhemmat. Tarkastelujakson lopussa niiden joukossa, jotka ovat syntyneet maassa kahden maassa syntyneen vanhemman lapsina, epäiltyjen osuus rikoksista oli 1,4 prosenttia. Niiden joukossa, jotka ovat syntyneet maassa kahden ulkomailla syntyneen vanhemman lapsina, epäiltyjen osuus oli 4,7 prosenttia, kun taas ulkomailla syntyneiden osuus oli 3,6 prosenttia. Lisäksi tutkimukset osoittavat, että Ruotsissa on tapahtunut selvä kasvu ampuma-aserikoksissa 2000-luvulta lähtien nimenomaan haavoittuvilla alueilla. Nämä tulokset saattavat pohjautua siihen, että Ruotsissa on lisääntynyt yhteenotot kilpailuvien rikollisryhmien välillä, joissa käytetään ampuma-asetta. (Brå 2021:9, 10–11, 117.)

3.2 Forexin ryöstö 2015

Ruotsin Tabyssä sijaitsevaan Forex rahanvaihtopisteeseen tehtiin aseellinen ryöstö 22.7.2015. Ryöstön suoritti useampi somalinuori, jotka olivat aiemminkin osallistuneet useisiin eri rikoksiin. Forexin ryöstöstä jätettiin kuitenkin pois useampi nuorempi ystävä, joista yksi oli Maslah. Maslah tiesi, että Forexin ryöstön pääsuunnittelija oli Izzy niminen henkilö. Maslah oli loukkaantunut siitä, ettei ollut päässyt ryöstöön mukaan. Myöhemmin Forexin ryöstön suunnittelija Izzy ammuttiin. Tästä seurasi kostonhalu. Päivää myöhemmin Izzyn lähipiiri päätti kostaa Maslahille ampumalla tämän huoltoaseman pihalle. Kesällä 2015 kaksi ensimmäistä uhria Izzy ja Maslah haudattiin. Nämä murhat jakoivat alueen kahteen leiriin. (Salihu 2022, luvut 1, 3.)

Ensimmäisten murhien jälkeen poliisille tuli selväksi, että vaikenemisen kulttuuri oli hyvin vahvasti läsnä. Todistajia oli, mutta kukaan ei halunnut puhua. Tutkijat tajusivat, että kaksi murhaa liittyivät toisiinsa ja ehdottivat komission perustamista. Komission avulla kaikki tutkinnat olisi voitu saada yhden tutkijajoukon käsiteltäväksi. Tämä ei kuitenkaan toteutunut. (Salihu 2022, luku 3.)

3.3 Jakautuminen kahteen leiriin

Huumekauppa kasvoi ja syksyllä 2016 Rinkebyn huumekauppaa johti murhatun Izzyn puoli, jota alettiin kutsua nimellä Shottaz. Toista puolikasta, jonka päänelikkona oli murhatun Maslahin ystäviä, kutsuttiin Dödspatrulleniksi. Nelikolla oli porttikielto Rinkebyhyn, koska heidän uskottiin liittyvän Izzyn murhaan. (Salihu 2022, luku 7.)

Joulukuussa 2016 Rinkebyssä Mynta-kahvilassa tapahtui kaksoismurha. Naamioituneet henkilöt ampuivat sarjatulella kaksi henkilöä. Toista murhattua henkilöä pidettiin Shottaz jengin johtohahmona. Surmansa sai myös johtohahmona pidetyn henkilön veli, joka ei ollut sekaantunut konfliktiin, mutta yritti estää veljensä ampumisen. Poliisin saamien tietojen mukaan tekijöinä toimi Dödspatrulleniin kuuluva nelikko. Tästäkään tapahtumasta silminnäkijät eivät uskaltaneet kertoa tietojaan poliiseille. (Salihu 2022, luku 7.)

Kaksi viikkoa Mynta kahvilan murhien jälkeen, nuorta miestä ammuttiin ylävartaloon useita kertoja. Poliisin mukaan uhri murhattiin kostoksi kahvilassa ammutuille veljeksille. Uhrin uskottiin kuuluvan "väärälle puolelle", eli Dödspatrulleniin. Poliiseilla oli yksi epäilty tekijä, mutta todisteita ei kuitenkaan ollut riittävästi. Myös tämä tapaus siirtyi Järvan alueen ratkaisemattomien murhien joukkoon. (Salihu 2022, luku 12.)

Toukokuussa 2017 Ruotsalainen lehti Aftonbladet uutisoi ensimmäisen kerran Dödspatrullenista. Uutisen mukaan epäillään, että jopa kymmenen murhan takana on äärimmäisen väkivaltainen ryhmä, johon kuuluu neljä 18–20-vuotiasta nuorta miestä. (Granlund, Melin & Eriksson 2017.) Pelon kerrottiin olevan heidän vahva aseensa. Poliisi oli myös alkanut epäillä, että Dödspatrullen oli alkanut syyllistyä palkkamurhiin. Lisäksi Rinkebyn katumyyjät olivat saaneet selvän viestin, jonka mukaan myytävän huumausaineen oli tultava Dödspatrullenilta. (Salihu 2022, luku 15.)

3.4 Reviirit, "hunttiukot" ja viranomaisvastaisuus

Reviirin merkkäminen yltyi entisestään, eikä Dödspatrullenilla ollut asiaa Rinkebyhyn. Lokakuussa 2017 yksi Dödspatrullenin lojaali kannattaja oli äitinsä asunnon lähetyvillä, kun häntä ammuttiin. Uhrilla oli luotiliivi yllään ja hän sai vain lieviä vammoja. Joidenkin lähteiden mukaan tämä oli tarkoituskin, sillä Shottaz halusi vain merkata reviiriään. (Salihu 2022, luku 21.)

Täysi-ikäiset jengiläiset alkoivat käyttää rikoksissaan hyväksi alaikäisiä, koska alle 18-vuotiaan voi Ruotsin lain mukaan vangita vain erityisen painavista syistä. Lisäksi tuomiota lyhentävät mm. nuo-

risoalennus. (Salihu 2022, luku 21.) Myös Ruotsin poliisin sivuilla tiedotettiin, että rikolliset verkostot ovat alkaneet värväämään lapsia rikolliseen toimintaan. Nuoria voidaan houkutella jengiin esimerkiksi vaatteiden avulla. Toinen tapa on uhkailu ja väkivalta. Nuorelle saatetaan sanoa, että hän on velkaa jostakin, jonka voi hyvittää tekemällä tiettyjä toimenpiteitä. Näitä voi olla tarkkailutehtävät (varoitetaan poliisin tulosta) sekä aseiden ja huumeiden piilottaminen tai myyminen. (Criminal networks are recruiting children, luettu 20.11.2023)

Murhissa yksi keskeinen syy on kunnia ja kosto. Tammikuussa 2018 henkilöä ammuttiin pizzariassa. Poliisit kuuntelivat murhaan osallisena olevan henkilön puhelua, jossa hän totesi: ”Mä vein niiltä yhden niin kuin ne veivät multa.” Poliisin tutkinnan perusteella selvisi, että murhaajana toimi 16-vuotias poika. Hänen uskottiin olevan ”hunttiukko”, joka oli suorittanut murhan toisen henkilön pyynnöstä. Nuoren iän takia hän sai rangaistuksena kolme vuotta nuorisohoidossa. Tämä oli yksi esimerkki siitä, miten alaikäisiä poikia alettiin käyttää hyväksi ”hunttiukon” roolissa. Hunttiukot tekevät mitä tahansa saadakseen vahvistusta jengin johtajilta. He hakivat huumeita, säilyttivät aseita, toimivat kuriireina ja murhasivat tilauksesta (Salihu 2022, luku 27.)

Poliisin suorittamia henkilökatsastuksia pidettiin provosoivina ja loukkaavina kokemuksina. Helmikuussa 2017 poliisit suorittivat yhdelle ruotsalaiselle nousevalle rap-artistille henkilökatsastusta, koska heillä oli epäily aseesta. Paikalle ilmaantui naamioituneita ihmisiä, jotka uhittelivat ja heittelivät kivillä poliiseja. Poliisi ampui joukkoa kohti, josta syntyi kaaos. Tapahtuma aiheutti mellakan, jossa autoja sytytettiin tuleen, sekä kauppojen ja ravintoloiden ikkunoita rikottiin. Rinkebyn tilanne alkoi olla niin huono, että poliisi viivytteli paikalle menoa. Palokunta ja ambulanssi ei suostunut menemään alueelle ilman poliisia. Yksittäisen nuorisojoukon mukaan poliisia oli alkanut vihaamaan vanhat ja nuoret. Syyksi poliisivihalle nuoret kertoivat olevan poliisin käyttämä väkivalta, sekä nöyryyttävät henkilökatsastukset. (Salihu 2022, luku 13.)

Ruotsin poliisi on vuodesta 2014 asti tehnyt raportteja haavoittuvaisista alueista, joissa on huono sosioekonominen asema sekä rikollisverkostot vaikuttavat paikallisyhteisöön. Haavoittuvaisten alueiden lukumäärä vuonna 2014 oli 55. Vuonna 2017 haavoittuvaisten alueiden määrä oli 61, vuonna 2019 luku oli 60 ja vuonna 2021 luku oli taas 61. Kaupungit on lisäksi jaettu ”haavoittuvaisiin alueisiin”, ”riskialueisiin” ja ”erityisen haavoittuvaisiin alueisiin”. Aiemmin mainitut Järvan alueen Rinkeby/Tensta sekä Husby olivat vuoden 2021 raportissa luettu erityisen haavoittuvaisiin alueisiin 17 muun alueen lisäksi. (Polismyndigheten 2021, 6, 18, 30.)

3.5 Ampuma-aserikosten ja murhien kasvu

Ruotsin rikosten ennaltaehkäisyn kansallinen neuvosto (Brå) teki tutkimuksen ampuma-aserikosten kasvusta Ruotsissa vuodesta 2000 alkaen. Ruotsissa havaittiin selvää kasvua ampuma-aserikosten määrässä. Selkein ero Ruotsin ja muiden Euroopan maiden välillä oli ampuma-aserikosten määrän kasvussa nuorten aikuisten (20–29-vuotiaat) keskuudessa Ruotsissa. Tutkimusjakson lopussa nuorten aikuisten keskuudessa ampuma-aserikoksissa menehtyneiden määrä oli Ruotsissa 18 tapausta miljoonaa ihmistä kohden. Suurimmassa osassa muissa Euroopan maissa luku on 0–4 tapausta miljoonaa ihmistä kohden. (Brå 2021:8, 5.)

Tutkimuksen mukaan murhatapaukset keskittyvät rikollisiin ympäristöihin sosioekonomisesti heikomilla alueilla. Murhatapaukset liittyvät pääosin konflikteihin huumemarkkinoilla ja rikollisjengeissä, sekä luottamuksen puutteeseen oikeusjärjestelmässä. (Brå 2021:8, 6–7.) Yksi syy väkivaltaisille kostonkierteille voi olla se, että murhia ei ole saatu selvitettyä ja tekijät eivät ole saaneet tuomioita. Kostonkierre on taas periytynyt eteenpäin seuraaville sukupolville, jotka eivät välttämättä ole edes tietoisia siitä, miten kaikki on saanut alkunsa. (Salihu 2022, luku jälkisanat)

Murhatapaukset ovat aiheuttaneet pelkoa koko Ruotsin yhteiskunnassa. Tavalliset kansalaiset välttelevät puhumasta poliisille ja toimittajille. Vuosina 2018–2021 pelkästään Järvan alueella oli sattunut 17 kuolemaan johtanutta ampumistapausta. Tällöin näistä oli ratkottuna vain yksi ampumistapaus, koska tutkijat eivät ehtineet hoitaa tapauksia. Vuoden 2021 alussa lisättiin poliisin resursseja jengirikollisuuden torjunnassa, mutta kun resurssit loppuivat, murhat jatkuivat. Jengimurhat olivat myös muuttuneet aiempaa suunnitelluiksi. (Salihu 2022, luvut 46 ja jälkisanat.)

3.6 Viimevuosien ampumiset ja räjähdysiskut

Tammikuussa 2022 Ruotsissa oli ammuttu seitsemän ihmistä. Yksi heistä oli 18-vuotias nuori, jota ammuttiin porraskäytävässä Rinkebyssä. Hän oli tullut käymään lähiössä, jonne oli saanut muilta nuorilta porttikiellon. (Salihu 2022, luku Jälkisanat.) Tammikuussa 2023 Tukholman poliisi kertoi, että kaupungissa on poikkeuksellinen tilanne ja väkivallankierre on kärjistynyt. Tukholmassa on tapahtunut useita räjähdyksiä ja ampumistapauksia, jotka ovat lähtöisin useammasta yhtäaikaaisesta katujengien konfliktista. (Frenker 2023.)

Syyskuussa 2023 eniten jengiväkivaltaa oli Tukholman alueella. Käynnissä tuolloin oli kymmenkunta eri jengien välistä konfliktia. Yksi keskeinen konflikti on ollut Dalen ja Foxtrot jengien välillä. Lisäksi Foxtrot jengi jakautui kahtia ja tämä aiheutti sisäisiä taisteluita jengissä. (Suni 2023.) Loka-kuun alussa 2023 Ruotsin hallitus antoi maan puolustusvoimille tehtäväksi auttaa poliisia jengirikollisuuden torjunnassa. Tämä tarkoittaa, että puolustusvoimat asettavat henkilöstöä ja kalustoa poliisi-

sin käytettäväksi. Lisäksi puolustusvoimat käyttävät tietoaaineistojen analysointia, jonka avulla voidaan ennakoida mahdollisia tulevia räjähdys- tai ampumatapauksia. Myös tätä menetelmää toivotaan käytettäväksi jengirikollisuuden torjunnassa. (MTV uutiset 2023.)

Räjähdeiskujen tarkoituksena on pelon luominen ja viestin lähettäminen siitä, mitä voi tapahtua. Iskuissa ei yleensä kuole ketään, mutta se ravistelee asuinalueita ja tuhoaa liikkeitä. (Sunni 2023.) Ruotsin poliisi on valtion toimeksiannosta julkaissut vuodesta 2016 lähtien tilastoja Ruotsissa tapahtuneista ampumisista ja vuodesta 2018 lähtien tapahtuneista räjähdyksistä. Vuonna 2022 rikollisessa yhteydessä tapahtui 90 räjähdystä. Vuonna 2023 räjähdeiskujen määrä oli noussut yhteensä 148 räjähdykseen. Ampumistapauksia vuonna 2023 oli yhteensä 363. (Sprängningar och skjutningar - polisens arbete, luettu 10.2.2024)

4 KATUJENGIEN VÄLISET KONFLIKTIT SUOMEN PÄÄKAUPUNKISEUDULLA

Suomessa katujengien toiminnasta on alettu puhumaan vasta viime vuosien aikana. Katujengien välillä on ollut erimielisyyksiä ja ne ovat kärjistyneet konflikteiksi. Tässä luvussa käydään läpi katujengitoiminnan havaitsemista pääkaupunkiseudulla, keskeisimpiä tapahtuneita konflikteja, sekä tilannetta tällä hetkellä. Tapahtuneisiin konflikteihin on perehdytty hankkimalla tietoa pääasiassa oikeuden ratkaisujen kautta. Tämän lisäksi tietoa on haettu erilaisista julkisista lähteistä, kuten artikkeleista.

4.1 Katujengitoiminnan havaitseminen pääkaupunkiseudulla

Vuonna 2014 Komisario Jari Taponen kertoi, ettei Helsingissä ole katujengejä. Tuolloin oli kuitenkin keskustelua kaveriporukoista, jotka pahoinpitelevät ja ryöstävät nuoria. (Tapiola 2014). Lisäksi vuonna 2014 tehdyssä tutkimuksessa mainitaan, että Suomessa ei ole tullut ilmi samanlaisia maahanmuuttajataustaisia katujengejä, joita on havaittu esimerkiksi Ruotsissa ja Ranskassa. (Komulainen 2014). Helsingissä alkoi kuitenkin olla uutisointia poikkeuksellisen aggressiivisista poikajoukoista, joiden toiminta on aiheuttanut huolta nuorisojengeistä. Kaupungistumisen katukuvassa on alkuajoista asti ollut uhmakkaita nuoria miehiä, jotka aiheuttavat paheksuntaa syyllistymällä lähinnä varkauksiin ja lievään ilkivaltaan, mutta jengiytymisen luonteessa on havaittu olevan jotain uutta. Julkisessa keskustelussa on noussut esiin suomalaisen yhteiskunnan eriarvoistuminen ja epäonnistunut maahanmuuttajien kotouttamispolitiikka. (Haapajärvi & Junnilainen 2014.)

Vuoden 2021 syyskuussa poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen kertoi MTV:n Uutisextran haastattelussa, että Suomeen on muodostumassa katujengejä. Entistä useammin nuoret ovat aseistautu-

neita tai kantavat mukanaan teräasetta. (Palmen, 2021). Poliisin on tunnistanut kymmenen ryhmää, jotka on luokiteltu katujengeiksi. Jengeihin on yhdistetty yhteensä n. 260 henkilöä. Kolmen vuoden aikana poliisi on kirjannut n. 1600 rikosilmoitusta ja 3000 epäiltyä rikosta, jotka on yhdistetty katujengeihin. (Poliisihallitus 2023, 2–3.)

14.3.2023 pidetyssä poliisin tiedotustilaisuudessa rikostarkastaja Markku Heinikari kertoi, että katujengiläiset ihannoivat ja esittelevät rikollista elämäntapaa aktiivisesti sosiaalisessa mediassa. Gangsta rap -musiikkia käytetään tarinankerronnan välineenä. Jengien toimintaan kuuluu myös jengimerkkejä ja jengin sisäisiä sääntöjä. Heinikarin mukaan tämänkaltaisesta jengirikollisuudesta on muodostunut uusi normi Helsingissä. (Tihilä & Karhu 2023.)

Suomensomalilaiset artistit Nuteh Jonez ja Yutu Brown (YB026), sekä suomeniranilainen artisti Le Fvbelos (Fabe) julkaisivat kappaleen nimeltä ”P block disstrack (Cavallini, Blacflaco)”. Kappale oli pilkkalaulu, jossa hännättiin kappaleen nimessä mainittuja kahta räppäriä Pikku-huopalahdesta. P-block viittasi Pikku-Huopalahteen. Artistinimeltään Cavallini oli toinen, jota P block disstrackissa pilkattiin. Cavallini oli vihainen pilkkabiisistä ja kirjoitti ystävälleen ”must tuntuu mä tapan ton”, ”aion eliminoida jokainen kilpailija” ja ”Fabe on heikoin lenkki”. Fabella hän tarkoitti kolmatta P block disstrackissa laulavaa henkilöä. P block disstrack kappaleen julkaisun jälkeen lähti liikkeelle tapahtumaketju, johon kuului mm. ampumistapaukset Espoossa ja Vantaalla, sekä poliisioperaatio Helsingissä. Nämä tapahtumat nousivat uutisotsikoihin, eduskunnan keskusteluille ja nostivat huolta Ruotsin tiestä. (Nousiainen 2022.)

4.2 Ensimmäiset konfliktit

Kaksi nuorten miesten ryhmää kohtasi toisensa Itäkeskuksessa Puhoksen ostoskeskuksen lähetyillä 14.6.2021. Molemmat porukat uhittelivat toisilleen ja tönivät toisiaan. Toiseen porukkaan kuuluva A tönäisi B:tä, josta alkoi molemminpuolinen töniminen ja lyöminen. B:tä pidettiin erillään toisesta porukasta, mutta hän pääsi irtaantumaan ja päätyi puukottamaan A:ta kylkeen. B lähti paikalta ja heitti kertomansa mukaan puukon metsään. Tekoväline jäi kuitenkin kateisiin. B kertoi, että oli pitänyt veistä mukana varautuakseen A:n mahdolliseen hyökkäykseen, koska oli kuullut, että A kavereineen etsii häntä. Porukat olivat kuitenkin törmänneet sattumalta, eikä kohtaaminen ollut ennalta sovittu. Käräjäoikeus tuomitsi B tapon yrityksestä vankeuteen. A sekä kolmas henkilö tuomittiin pahoinpitelystä sakkorangaistukseen. (R21/5719 tuomio 06.08.2021, 6, 10, 13–14.) Tuomio tuli 8.2.2022 lainvoimaiseksi, kun Helsingin hovioikeus eväsi jatkokäsittelyluvan (R21/2107 päätös, 08.02.2022).

Kylkeen puukotetusta nuoresta otettiin sairaalassa kuva, jossa hän näyttää käsimerkkiä. Käsimerkissä keskisormi ja peukalo muodostavat L-kirjaimen, joka on ylösalaisin. L-kirjaimella viitattiin

Leppävaaraan, josta käytettiin myös nimeä L-city. Aiemmin myös artisti Yutu Brown oli näyttänyt kuvissaan L-käsimerkkiä, mutta ei ylösalaisin. Sairaalassa otetun kuvan ajateltiin olevan provokaatio Leppävaaran jengiä kohtaan. (Nousiainen 2022.)

Vuoden 2021 kevään ja kesän aikana Milan Jaff ja häneen liitetyt henkilöt alkoivat nousta esiin rikollisella käytöksellä. Kyseessä oli Itä-Helsinkiläinen ryhmä, johon kuului rikollisen taustan omaavia nuoria. Sosiaalisessa mediassa ryhmä käytti tunnusta 47 ja he ihannoivat rikollista elämäntapaa ja väkivaltaa. Suomen poliisi alkoi selvittämään, onko kyseessä samanlainen katujengi-ilmiö kuin Ruotsissa. (Kairamaa 2023, 23.)

6.8.2021 Milan Jaff julkaisi kappaleen nimeltä Helsinki city. Samana päivänä Itä-keskuksessa tapahtuneesta puukotuksesta syytetty sai tuomionsa. Jaffin musiikkivideossa porukalla on kommandiittipipot tunnuksella 47. Henkilöt nappaavat kadulta miehen ja laittavat hänet auton takakonttiin aseella uhaten. Mies kuljetetaan sisätiloihin, jossa Jaff sanoo miehelle: *Sä teit väärin*, jonka jälkeen ”ampuu” tätä päähän. Video julkaistiin niihin aikoihin, kun jengien välillä alkoi olemaan väkivaltaisia yhteenottoja. Käräjäoikeudessa Jaff kertoi, että videossa siepattu henkilö ei esittänyt tuomion saanutta henkilöä. Hänen mukaansa oli sattumaa, että henkilö sai samana päivänä tuomionsa, kun video julkaistiin. Syyttäjän mielestä tämä ei kuitenkaan ollut sattumaa. (Nousiainen 2022.)

4.3 Tapon yritys Vantaa R22/4010

Leinelässä Vantaalla ammuttiin 06.08.2021. Usean kertomuksen mukaan ampumista aiemmin A:lla ja B:llä oli ollut riitaa puhelimessa. He olivat lähettelleet videoita toisilleen, joissa uhosivat ja huusivat. C:n mukaan A oli kysynyt B:ltä, miksi hän pitää kättään L-kirjain alas -asennossa ja miksi sanoi musiikkivideolla L's down. A ehdotti, että he ottaisivat ”yks vastaan yks” ja sopivat tapaamisen Leinelässä. (R22/4010 tuomio 07.11.2022, 48.)

Syytteen mukaan toisessa porukassa mukana oli B ja hänen lisäksi kolme muuta miestä. B ja muut miehet saapuivat alueelle autoilla. He lähtivät ulos autoista tarkkaillakseen ympäristöä, jotta saisivat havaintoja toisen porukan saapumisesta. (R22/4010 tuomio 07.11.2022, 52.)

Toiseen porukkaan kuului A, C ja kolmas mies. He saapuivat myös autolla tapahtumapaikalle. Syytteen mukaan Leinelänkaarella A oli hidastanut vauhtia päiväkodin edustalla seisovan uhrin kohdalla ja ampunut tätä kohti pistoolilla neljä kertaa auton avoimesta ikkunasta. Yksi luodeista osui uhria olkavarteen, loput osuivat päiväkodin seinään. (R22/4010 tuomio 07.11.2022, 1–2, 38.)

Syytteen mukaan A:n ampumisen jälkeen B oli ampunut haulikolla kahdesti A:n ajoneuvoa kohti. Yksi laukauksista osui A:ta käteen avonaisesta auton ikkunasta. A:n pistooli löytyi, mutta haulikko

jäi kateisiin. Tapahtumasta A sai tuomion tapon yrityksestä, kahdesta ampuma-aserikoksesta ja kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta. B:tä ei tuomittu näytön puutteellisuuden takia syylliseksi. Tapahtumasta tuli myös muille henkilöille tuomioita mm. ampuma-aserikoksista. Tuomio ei ole lainvoimainen. (R22/4010 tuomio 07.11.2022, 51, 58–59.)

4.4 Tapon yritys Espoo R22/1303

Käräjäoikeuden mukaan A ja B olivat suunnitelleet iskun, jonka kohteena oli artisti C ja L-city –nimiiseen ryhmään kuuluvia henkilöitä. A, B ja 11 muuta henkilöä olivat tulleet Espooseen kolmella autolla. A oli käskenyt muita henkilöitä paitsi B:tä jäämään autoon. A ja B olivat siirtyneet talon lähelle, jossa oli juhlimassa kymmeniä ihmisiä. A ja B olivat ampuneet 22 kaliiperin ampuma-aseella n. 10 laukausta, joista 4 osui talon ikkunoihin. Ikkunoiden takana oli ihmisiä, mutta luodit eivät läpäisseet ikkunoita. (R22/1303 tuomio, 60.)

Todistelusta ilmenee, että talossa olleet henkilöt olivat olettaneet ampujan olleen A, koska A:lla oli aiemmin ollut riitaa juhlissa olleen D:n kanssa. Lisäksi juhlissa oli muitakin, joita kohtaan A oli oletettavasti vihamielinen. Lisäksi A oli hyvinkin saattanut tulla tietoisiksi kyseisistä juhlista ja siellä olleista henkilöistä. (R22/1303 tuomio, 60.)

A:n ajoneuvon tilakuuntelutallenteesta ilmenee A:n ja B:n välistä keskustelua 2.10.2021, eli muutama päivä ampumavälikohtauksen jälkeen. Tallenteessa A on kertonut B:lle olevansa peloissaan, että jäisi kiinni ”Espoon jutust” ja B on todennut, ettei heillä ole hätää, koska oli maskit, kukaan ei jäänyt paikan päältä kiinni eikä aseita löydy. Lisäksi hän sanoi, että teko oli tehty hyvin, he menivät, olivat nopeita, ja he olivat suunnitelleet asian hyvin (”Mentii, me oltii nopeit, me oltii suunniteltii, se oli hyvin suunniteltu”). Käräjäoikeus tulkitsi asian niin, että teko oli suunniteltu ja tehty yhteistuumin. (R22/1303 tuomio, 48.)

A:n ja B:n katsottiin syyllistyneen tapon yritykseen ja rikoksen tekemiseen osana Kurdish Mafia -nimellä tunnetun ja tunnuksenaan numeroa 47 käyttävän järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa. Tuomio ei ole lainvoimainen. (R22/1303 tuomio, 61.)

4.5 Törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelu Helsinki R22/1303

Käräjäoikeuden ratkaisun selostuksesta ilmenee, että A ja B olivat suunnitelleet yksityiskohtaista hyökkäystä Helsingin kaivuhuoneelle 8.10.2021 suunniteltuun rap- tapahtumaan, jossa esiintyjänä oli tarkoitus olla mm. D. Väkivallanteon kohteena oli D, sekä muita L-city ryhmän jäseniä. Tarkoituksena oli ottaa mukaan teräaseita, sekä ampuma-ase. (R22/1303 tuomio, 78.)

Teknisen kuuntelun tallenteista ilmenee, että A ja B ovat keskustelleet keskenään 2.10.2021. Tallenteella A sanoo tulevaa viikonloppua koskien ”räjäyttävänsä paikan”. Keskustelussa B on sanonut A:lle, että paras aika on sound checkin aikaan seitsemän aikoihin, jolloin baari on tyhjä. Myöskään silloin D ei ole varuillaan, eikä yleisöä ole tukena paikalla. B on ehdottanut osan menevän etuovesta ja osan takaovesta sisään, johon A on sanonut, että he tekevät niille niin pahaa, etteivät nämä pysty liikkumaan. B on myös kysynyt A:lta, onko heillä ase (”habad”), johon A on vastannut myöntävästi. B on sanonut, että otetaan mukaan teräase jokaiselle, mutta lisäksi tarvitaan ase. Keskustelussa on puhuttu kurdiarabien lojaalisuudesta A:lle, ja siitä, kuinka kaikki menevät hänen käskystään tappelemaan. Puhetta on ollut myös ”47” ja ”Kurdish Mafiasta” henkilöiden taustavoimana. Tallenteista ilmenee, että 4.10.2021 A:n autossa on ollut puhetta maskien hakemisesta, ja valmistautumisesta Kaivohuoneelle menemiseen ”hakkaamaan ne”. Lisäksi puhuttiin, että pitää juosta, kun poliisit tulee, ja että kyseessä on ”sota” (R22/1303 tuomio, 77–78.)

Todistelusta ilmenee, että A ja B ovat laatineet yksityiskohtaisen suunnitelman, jonka mukaan rikoksenteijät tunkeutuvat ravintola Kaivohuoneelle takaovesta ja etuovesta sound checkin aikana. Suunnitelman mukaan he pyrkivät ampumaan tai puukottamaan D:tä sekä tekemään vakavaa väkivaltaa muille paikalla oleville L-City -nimisen ryhmän jäsenille. Lisäksi todisteena on toinen tallenne, josta ilmenee, että C on osallistunut teon suunnitteluun ainakin varaamalla itselleen oikeuden ampua tai puukottaa D:tä. Taustalla oli halu kostaa D:lle, koska hän oli musiikissaan käsitellyt Itäkeskuksessa 14.6.2021 tapahtunutta puukotusta ja puolustanut puukottajaa. (R22/1303 tuomio, 114.)

Todisteena on B:n puhelimesta löydetty 2.10.2021 käyty tekstiviestikeskustelu, eli noin viikko ennen Kaivohuoneen tapahtumia. Keskustelussa välitettiin kuva, jossa mainostettiin Kaivohuoneen nonstop-tapahtumaa ja samassa yhteydessä todettiin, että ”toi mesta pitää räjäyttää”. Lisäksi Sosiaalisen median alustalla Tiktokissa kiersi 8.10.2021 video, jossa oli yhdistetty mainos kyseisen päivän Nonstop-tapahtumasta sekä kysymys ”Tiettekste mis on enemmän puukkoi ku partioaitan keskusvarastol”. Tämä antoi viitteitä siitä, että joukko ihmisiä oli varustautumassa teräsein tapahtumaan. (R22/1303 tuomio, 80, 83.)

Asiassa oli selvitetty, että ravintola Kaivohuoneella oli odotettavissa vakavaa väkivaltaa perjantaina 8.10.2021. Kyseisenä päivänä noin kello 17–18 poliisi päätti peruuttaa tapahtuman. Vastaajat saivat tiedon esiintymisen perumisesta henkilöiltä, jotka olivat menneet etukäteen tiedustelemaan tilannetta Kaivohuoneelle. Nämä henkilöt ilmoittivat A:lle, että poliisi on paikalla ja että Kaivohuoneelle ei kannata tulla. Todistelusta ilmenee myös, että vastaajat ovat kuitenkin A:n päätöksestä tai määräyksestä lähteneet näyttätymään Kaivohuoneelle osoittaakseen heidän ”ylemmyyttä” L-City -ryhmälle. (R22/1303 tuomio, 115.)

B oli vuokrannut Cadillac Escaladen -merkkisen tila-auton aiemmin ryöstetyllä ajokortilla. Kyseisestä ajoneuvosta B, A ja muita syytettyjä otettiin kiinni Kaivohuoneen lähistöllä. Kaivohuoneen lähistöltä tavattiin myös A:n omistama ajoneuvo, jossa oli kaksi muuta vastaajaa. Ajoneuvosta takavarikoitiin pitkä machete veitsi, keittiöveitsi ja miekka. (R22/1303 tuomio, 115.)

Käräjäoikeuden mukaan A ja B olivat suunnitelleet törkeän väkivaltarikoksen useiden muiden henkilöiden kanssa. Suunnitelmaan kuului varustautuminen useilla teräaseilla ja ainakin yhdellä ampuma-aseella. Tarkoituksena oli tunkeutua 8.10.2021 ravintola Kaivohuoneelle, jossa oli määrä olla Nonstop -niminen tapahtuma, jossa toisena pääartistina oli D. Käräjäoikeus katsoi yhdeksän henkilön syyllistyneen törkeään henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmisteluun 2.10.2021 - 8.10.2021 Helsingissä. Lisäksi Käräjäoikeus katsoi, että rikos oli tehty osana Kurdish Mafia -nimellä tunnetun ja tunnuksenaan numeroa 47 käyttävän järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa. Tuomio ei ole lainvoimainen. (R22/1303 tuomio, 115–116.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Katujengejä on tutkittu kansainvälisesti melko paljon. Suomen katujengeistä on tehty joitakin tutkimuksia, esimerkiksi Pynnönen ja Mäkinen ovat tehneet katujengien erityispiirteistä kirjallisuuskatsauksen poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyönä (5/2023). Lisäksi katujengien alueellista identiteettiä pääkaupunkiseudulla on tutkittu Sissosen kandidaatintutkielmassa Katujengit, kaupunginosat ja identiteetti (5/2022). Helsingin poliisissa työskentelevä rikostarkastaja Marko Forss julkaisi hiljattain Edilex-artikkelin ”Katujengi rikosoikeudellisesti määriteltynä järjestäytyneenä rikollisryhmänä” (12/2023), jota on käytetty tässä opinnäytetyössä katujengien määrittelyssä.

Suomen katujengien välisistä konflikteista ei ole tehty tutkimusta. Suomen katujengitilannetta on vertailtu mediassa Ruotsin tilanteeseen, jonka takia tässä tutkimuksessa haluttiin ottaa tämä näkökulma esiin. Helsingin poliisilaitoksen uudet katujengiryhmät ovat melko uusia, joten heidän toiminnastaan ei ole vielä julkisesti paljoakaan tietoa. Työryhmissä työskentelevillä poliiseilla on ajankohtaista ja luotettavaa tietoa katujengitilanteesta, joten haastattelemisen oli hyvä keino tuoda asian parissa työskentelevien näkemyksiä esiin. Kyseisiä ryhmiä ei myöskään ollut aiemmin haastateltu tutkimusta varten.

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena eli laadullisena tutkimuksena. Empiirinen tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla asiantuntijoita. Haastattelujen kautta oli mahdollista saada ajankohtaista tietoa katujengeistä. Haastatteluissa käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua. Toinen haastatteluista suoritettiin fokusryhmähaastatteluna. Valitsin teemahaastattelun, koska sen avulla oli mahdollista saada esiin haastateltavien henkilökohtaisia kokemuksia ja näkemyksiä käsi-

teltävästä ilmiöstä, sekä vastauksia tutkittavaan aiheeseen. Tässä luvussa käydään läpi kvalitatiivista tutkimusmenetelmää ja valittua haastattelumetodia. Lisäksi luvussa kerrotaan tutkimuksen toteutuksesta ja aineiston analysoinnista.

5.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Tässä opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Suomenkielisissä metodioppaissa ja tutkimusraporteissa tästä menetelmästä käytetään nimiä laadullinen, kvalitatiivinen, pehmeä, ymmärtävä ja ihmistutkimus. Laadullisen tutkimuksen vastakohtana nähdään usein määrällinen, eli kvantitatiivinen tutkimus. Määrällisen tutkimuksen tarkoituksena on saada enemmänkin tilastotietoa käsiteltävästä aiheesta ja se nähdään usein jäykempänä keinona. Laadullista tutkimusta voidaan kuvailla myös ymmärtäväksi tutkimukseksi, jossa tarkoituksena on tutkimuskohteen ymmärtäminen ilmapiirin, ajatusten, tunteiden ja motiivien kautta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luvut 1.2, 1.3 ja 2.3.)

Laadullinen tutkimus on tutkimustyyppiltään empiiristä. Termi "empiirinen" juontaa juurensa antiikin kreikasta ja viittaa havaintoihin ja kokemukseen perustuvaan lähestymistapaan. Empiirisessä tutkimuksessa maailmaa tarkastellaan tutkimusaineiston kautta. Tämä aineisto voi paljastaa, mitä maailmassa tapahtuu, mitä ihmiset ajattelevat maailmasta, millaisia kulttuurillisia ilmiöitä he tuottavat, sekä miten he yhdessä rakentavat yhteiskuntaa. (Kallinen & Kinnunen, luettu 8.2.2024.) Empiirinen aineisto kerättiin haastattelemalla. Laadullisessa tutkimuksessa aineistonkeruumenetelminä käytetään yleisimmin haastatteluita, kyselyitä, havainnointia ja dokumenteista koottua tietoa. Näitä keinoja voidaan käyttää myös yhdisteltynä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 3.)

5.2 Asiantuntijahaastattelu

Asiantuntijuutta koskevat erottelut ovat käyneet monimutkaisemmiksi. Yhteiskunnallisten ongelmien ja ilmiöiden tiedolliset ratkaisut eivät ole yksiselitteisiä, vaan ne vaativat eri näkökulmista kumpuavaa ymmärrystä. Asiantuntijoina voidaan kuitenkin pitää henkilöitä, joilla on erityistä tietämystä asiasta esimerkiksi asemansa tai työtehtäviensä kautta. Asiantuntijoita haastatellaan sen vuoksi, että heillä oletetaan olevan tietoa tutkittavasta aiheesta. Tämän kautta on mahdollista päästä perille asioiden tilasta, yhteiskunnallisesta kehityskulusta tai erilaisten ilmiöiden tulkinnoista. (Alastalo ym. 2017, luku 9.) Asiantuntijahaastattelun tutkimuksen kohteena ei niinkään ole itse haastateltava henkilö vaan hänellä olevat tiedot ja tulkinnat tutkittavasta aiheesta. Asiantuntijahaastattelu on usein puolistrukturoitu haastattelu, joka perustuu tiettyihin teemoihin. (Alastalo ym. 2017, luku 9.)

Tutkimuksessa haastateltaviksi valikoitui Helsingin poliisin työntekijöitä, jotka työskentelevät nimenaan katujengirikollisuuden parissa. Haastateltaviksi valikoitui juuri tämä kohderyhmä, koska

tutkimuksen tarkoituksena oli saada tietoa liittyen katujengi-ilmiöön. Kyseisillä haastateltavilla oletetaan olevan erityistietämystä tutkittavasta aiheesta ja näin ollen haastateltavat on luokiteltu asiantuntijoiksi.

5.3 Puolistrukturoitu teemahaastattelu ja fokusryhmähaastattelu

Teemahaastattelua voidaan kutsua puolistrukturoiduksi haastattelumenetelmäksi. Teemahaastattelu sijoittuu lomakehaastattelun ja täysin avoimen, eli strukturoimattoman haastattelun välille. Teemahaastattelussa tutkija on muodostanut teemoja, joista keskustellaan. Tämä menetelmä antaa mahdollisuuden haastateltavalle käsitellä avoimemmin tiettyä teemaa, jolloin haastateltavan omille ajatuksille annetaan tilaa. (Hirsijärvi & Hurme 2008, 47–48.) Teemojen lisäksi voi laatia apukysymyksiä tai avainsanoja keskustelun ruokkimista varten (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, luku 6.3.3). Samoja kysymyksiä ei kuitenkaan tarvitse käyttää kaikkien haastateltavien kanssa tai samassa järjestyksessä. Haastattelussa voidaan tarkentaa ja syventää tiettyjä kysymyksiä vastausten mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 3.1.1.)

Haastattelumenetelmäksi valikoitui puolistrukturoitu teemahaastattelu, koska haastattelutilanteet haluttiin pitää avoimina keskustelutyylisinä tilaisuuksina. Katujengi-ilmiö on melko uusi, joten teemahaastattelu antoi asiasta tietäville mahdollisuuden tuoda esiin vapaasti omia näkemyksiä ja kokemuksia tutkittavasta asiasta. Teemojen avulla haastattelua oli mahdollista ohjata tutkittavan aiheen mukaisesti ja tuoda esiin kirjallisista lähteistä ilmenneitä seikkoja.

Ryhmähaastattelua voidaan pitää keskusteluna, jossa osanottajat kommentoivat asioita melko spontaanisti, tekevät huomioita ja tuottavat monipuolista tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Yksi ryhmähaastattelun muodoista on fokusryhmähaastattelu (focus group interview). Fokusryhmähaastattelu koostuu muutamasta ihmisestä, jotka ovat tarkasti valittu. He ovat usein alan asiantuntijoita tai henkilöitä, joilla on vaikutusta tarkasteltavaan ilmiöön. Lisäksi ryhmällä voi olla tarkoin määritelty tavoite. (Hirsijärvi & Hurme 2008, 61–62.) Ennalta estävän toiminnan kahden haastateltavan kanssa käytettiin fokusryhmähaastattelun tekniikkaa. Haastateltavat kokivat, että heillä voisi olla toisiaan täydentäviä vastauksia tai näkökulmia. Tästä syystä ryhmähaastattelu oli hyvä keino keskustella aiheesta ryhmänä, jossa haastateltavat pystyivät täydentämään toistensa näkökulmia.

Teemahaastattelussa olisi syytä miettiä, antaako haastateltavalle tilaisuuden vaikuttaa käsiteltäviin teemoihin. Esimerkiksi jokin teema ei välttämällä ole haastateltavalle kovin läheinen verrattuna johonkin toiseen teemaan. Näin ollen olisi syytä antaa mahdollisuus haastateltavalle vaikuttaa teemoihin tai niiden painottumiseen (Hyvärinen 2017, luku 1.) Ennen haastatteluiden suorittamista haastateltaville annettiin mahdollisuuden vaikuttaa käsiteltäviin teemoihin ja kysymyksiin.

5.4 Haastattelurungon laadinta

Haastattelurunkoa laatiessa valitsin neljä teemaa, joiden sisään jaoin opinnäytetyön aihealueet. Teemoja valitessa pidin mielessä valitsemani tutkimuskysymykset. Muodostin teemojen alle tarkentavia kysymyksiä, joiden kautta teemojen keskeisimmät asiat tulee selkeästi ilmi. Haastattelurunko löytyy tämän opinnäytetyön liitteistä (liite 2). Ensimmäinen teema on haastateltavien taustat, jonka avulla oli tarkoitus kartoittaa haastateltavien motiiveja hakeutua työskentelemään katujengirikollisuuden pariin. Toinen teema käsittelee Suomen katujengitilannetta, jonka tarkoituksena oli saada tietoa tähänhetkisestä katujengitilanteesta pääkaupunkiseudulla. Kolmas teema on Suomen ja Ruotsin katujengien välisten konfliktien vertailu. Mediassa on otettu useasti esiin ”Ruotsin tie”, joten halusin selvittää, onko ryhmä huomannut yhtäläisyyksiä tai eroavaisuuksia Suomen ja Ruotsin katujengitilanteessa liittyen nimenomaan konflikteihin. Neljäs ja viimeinen teema on katujengiryhmän toimenpiteet, jossa selvitettiin, mitkä ovat ryhmän keinoja vaikuttaa katujengirikollisuuteen.

Ennen haastattelua olisi hyvä testata omaa toimintaa haastattelijana ja valittuja kysymyksiä koehaastattelulla (Hyvärinen 2017, luku 1). Testasin laatimiani teemoja ja kysymyksiä, sekä haastattelijana toimimista haastatteleamalla ystävää. Tällä tavalla sain harjoitusta haastattelijana toimimiselle sekä jonkinlaisen toimintamallin haastattelua varten. Testauksen jälkeen tein pienen muutoksen yhteen apukysymykseen. Alkuperäinen kysymys oli ”Onko katujengien toiminta aktiivista?”, jonka vaihdoin avoimempaan kysymykseen ”Kuinka aktiivista katujengien toiminta on?”. Testaus osoittautui toimivaksi, sillä varmistuin siitä, että teemani ja kysymykseni ovat toimivia haastattelua varten.

5.5 Aineiston keruu

Empiirisen aineiston keräämiseen on käytetty haastatteluita. Haastattelun kohteena oli kaksi poliisia, jotka työskentelevät Helsingin poliisin ennalta estävän toiminnan katujengiryhmässä, sekä yksi poliisi rikostutkinnan uudesta katujengiryhmästä. Tavoitteena oli saada tietoa katujengien välisistä konflikteista pääkaupunkiseudulla sekä poliisin keinoista katujengirikollisuuden torjunnassa.

Haastattelu rajattiin toteutettavaksi Helsingin poliisilaitoksella, koska sinne perustettiin kaksi uutta työryhmää keskittyen katujengirikollisuuteen. Ryhmät ovat melko uusia, eikä niistä ole kovinkaan paljon tietoa. Oli tärkeää saada haastateltavia sekä ennalta estävästä toiminnasta että rikostutkinnasta, koska ryhmien työnkuvat ja vaikuttamiskeinot ovat erilaiset. Tällä tavalla oli mahdollista muodostaa kokonaiskuva siitä, miten Helsingin poliisilaitos pyrkii vaikuttamaan katujengirikollisuuteen.

Haastatteluiden toteuttamiseksi tarvitsin tutkimuslupan. Tutkimuslupaa tarvitaan, mikäli kerätään tai käsitellään poliisin tehtäviä tai työtehtävien yhteydessä saatuja tietoja, poliisin henkilöstöä tai muuten poliisiorganisaatiota koskevia tietoja. Tutkimuslupaa haetaan siitä yksiköstä, johon tutkimus kohdistuu. (Poliisin tietojen käyttö tutkimustarkoituksessa, luettu 11.10.2023.) Tutkimuslupaa varten tarvittiin tutkimussuunnitelma ja tutkimuslupahakemus, jotka tein lokakuun 2023 aikana. Tutkimuslupaa hain 6.11.2023 Helsingin poliisilaitokselta, koska haastateltavat työskentelevät Helsingin poliisilaitoksella.

Sain tutkimusluvan 4.12.2023, jonka jälkeen kävin tutustumassa tutkinnan katujengiryhmään. Uuden tutkintaryhmän toimintaa esiteltiin minulle ja sain myös tietää halukkaat haastateltavat. Kävin myös ennalta estävän toiminnan (EET) katujengiryhmän luona esittelemässä opinnäytesuunnitelmani ja kysymässä, onko myös heidän puoleltansa haastattelu mahdollinen. Myös EET ryhmästä löytyi halukkaat haastateltavat. Ennen haastatteluja lähetin rikostutkinnan ja EET:n haastateltaville tutkimussuunnitelman, tutkimustiedotteen (Liite 1) ja tutkimuskysymykset (liite 2) ennakkoon luettavaksi. Haastateltavien kanssa sovin haastattelun ajankohdan ennakkoon.

Haastattelut suoritettiin joulukuun 2023 ja tammikuun 2024 aikana Helsingin poliisilaitoksella kasvotusten. Haastattelut alkoivat sillä, että tutkimusteemat ja -kysymykset käytiin vielä kerran läpi. Lisäksi toin vielä uudestaan esiin se, että työ on julkinen, joten tarkoituksena ei ole käsitellä salassa pidettävää tietoa. Apuvälineenä käytin äänitystä. Äänitykseen haastateltavilta kysyin luvan, jonka jokainen haastateltava antoi. Äänittämällä oli mahdollista keskittyä kuuntelemaan haasteltavia ja luomaan keskustelua, eikä huomio keskittynyt esimerkiksi muistiinpanojen kirjoittamiseen. Haastattelu äänitettiin puhelimen ”Sanelin” toiminnolla, joka osoittautui hyväksi työvälineeksi. Kerroin haastateltaville poistavani äänitykset opinnäytetyön valmistuttua. Haastattelut toteutettiin anonyymisti, jolloin haastateltavien henkilötiedot pysyivät salassa. Haastattelussa varmistin, että kysymysteni kautta haastateltavaa ei pysty tunnistamaan, eikä haastattelussa käsitellä salassa pidettäviä tietoja.

Tutkinnan haastattelu suoritettiin yksilöhaastatteluna ja se kesti noin puoli tuntia. EET ryhmästä haastateltiin kahta haastateltavaa samanaikaisesti fokusryhmähaastattelulla. Ryhmähaastattelussa molemmat haastateltavat kertoivat omat kokemuksensa tietyistä teemasta tai kysymyksestä. EET:n haastattelu kesti noin tunnin. Molemmat haastattelut olivat avoimia keskusteluntyyppisiä tilaisuuksia. Alla oleva prosessikaavio kuvaa tämän tutkimuksen haastatteluun liittyviä eri vaiheita.

Kuvio 1. Haastattelun prosessikaavio (Gynther 2024).

5.6 Aineiston litterointi, käsitteleminen ja analysointi

Aineiston keräämisen ja tallentamisen jälkeen tutkijalla on valittavana kaksi tapaa aineiston purkamiseen. 1) Aineisto kirjoitetaan tekstiksi eli litteroidaan. Se voidaan tehdä koko haastatteludialogista tai valikoiden, esimerkiksi teema-alueista tai vain haastateltavan puheesta. 2) Aineistoa ei litteroida, vaan päätelmiä tai teemojen koodaamista tehdään suoraan tallennetusta aineistosta. (Hirsijärvi & Hurme 2008, 138.)

Aineiston litterointiin ei ole yksiselitteistä ohjetta. Litteroinnin tarkkuus riippuu tutkimustehtävästä ja tutkimusotteesta. Teemahaastattelumenetelmällä kerätty aineisto, jonka tarkkaan purkamiseen ei ole syytä, voidaan litteroida eri tavoilla. Yksi näistä tavoista soveltuu silloin, kun käytössä on tietokone, mutta ei erillistä tekstianalysointiohjelmää. Tällöin on mahdollista tallentaa kunkin henkilön vastaukset yhteen tiedostoon, mutta käyttää kullekin teemalle eri sivuja. Myöhemmin kopioidaan eri henkilöiden samaa teemaa koskevat sivut peräkkäin. (Hirsijärvi & Hurme 2008, 139, 141.)

Äänitetty haastattelumateriaali litteroitiin. Aineistoa ei litteroitu kokonaan, vaan litteroinnista jätettiin pois tarpeettomat toistot ja tutkijan omat kommentit säilyttäen kuitenkin olennaiset asiat. Litteroinnin jälkeen tekstiä käytiin useamman kerran läpi ja pelkistettiin poistamalla ylimääräisiä sanoja. Opinnäytetyössäni käytin teemahaastattelumenetelmää kerätäkseni laadullista aineistoa. Haastat-

telut toteutettiin ennalta määritellyn teemahaastattelupohjan avulla, joka kattoi opinnäytetyön tutkimuskysymykset. Litteroinnin vaiheessa haastattelun aineisto oli automaattisesti jakautunut haastatteluteemojen ja -kysymysten mukaan.

Kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä voidaan käyttää sisällönanalyysiä. Sisällönanalyysi kuuluu ryhmään, jossa tutkimus tai ilmiö ei ole suoraan sidoksissa mihinkään tiettyyn teoriaan tai epistemologiaan (tiedonfilosofiaan tai tietämyksen tutkimukseen). Näitä käsitteitä voidaan kuitenkin ottaa huomioon tutkittavan ilmiön ymmärtämiseksi ja analysoimiseksi. Sisällönanalyysin avulla tavoitellaan aineiston järjestämistä tiiviisti ja selkeästi säilyttäen samalla sen sisältämän informaation. Tällä tavalla on mahdollista luoda selkeyttä aineistoon, jonka kautta voidaan tehdä luotettavia johtopäätöksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 4.) Laadullinen sisällönanalyysi ja teemoittelu ovat usein toisiinsa liittyviä käsitteitä, ja niitä joskus käytetään vaihtoehtoisina termeinä. Sisällönanalyysissä painotetaan aineiston kertomista siitä, mitkä asiat, aiheet ja teemat nousevat esiin. (Kallinen & Kinnunen, luettu 8.2.2023.)

Laadullinen sisällönanalyysi perustuu tutkijan suorittamaan koodaukseen, jossa tutkija tunnistaa ja nimittää löytämiään sisällöllisiä elementtejä. Koodaus voi olla aineistolähtöistä, jolloin tutkija avoimin mielin etsii aineistosta kohtia, jotka tuovat esiin tutkittavaa aihetta ja herättävät kiinnostusta tutkijassa. (Kallinen & Kinnunen, luettu 8.2.2023.) Kun teksti oli litteroitu, suoritettiin tekstin analysoiminen. Aineiston analysointiin valitsin sisällönanalyysin, joka mahdollisti syvällisen käsityksen haastateltavien näkemyksistä ja mielipiteistä. Aluksi varmistin, että litteroitu teksti sopi tietyn haastatteluteeman alle ja jos ei, niin siirsin sen oikean teeman alle. Aineistoa analysoidessa huomasin, että selvästi eniten keskustelua herättäneet haastatteluteemat olivat kunnia ja kostonkierre, sosiaalinen media, alueellinen eriytyminen ja alaikäiset katujengitoiminnassa. Litteroidusta tekstistä koodasin haastateltavien yhteneviä ja eriäviä mielipiteitä esiin käyttämällä eri värejä hyödyksi. Aineiston koodaamisen jälkeen, oli mahdollista tehdä aineistosta tulkintoja ja hahmotella tutkimustuloksia. Litteroitua ja analysoitua tekstiä luin useaan kertaan läpi ja päätin, mitkä esiin nousseet asiat ovat tutkimuksen kannalta olennaisia.

6 TULOKSET

Haastateltavina toimi yksi henkilö rikostutkinnasta sekä kaksi henkilöä ennalta estävästä toiminnasta. Rikostutkinnan haastattelusta otetuissa lainauksissa käytetään lyhennettä *TUTKINTA* ja ennalta estävän toiminnon lainauksissa lyhennettä *EET*. Tässä kappaleessa tutkimustulokset on jaettu alalukuihin, jotka ovat pääasiassa samat kuin haastatteluissa käyttämäni teemat tai kysymykset. Aluksi käsitellään haastateltavien taustoja ja pääkaupunkiseudun katujengitilannetta. Suomen katujengitilannetta on viime aikoina etenkin mediassa vertailtu naapurimaahamme Ruotsiin, joten

haastatteluiden avulla selvitettiin, onko Suomessa havaittu yhtäläisiä piirteitä Ruotsin katujengikonfliktien kanssa. Haastattelussa on käytetty avuksi tiettyjä piirteitä, joita on havaittu katujengeissä Ruotsissa. Samalla tavalla tässä luvussa tulokset on jaettu havaittujen piirteiden mukaan.

6.1 Haastateltavien motiivit hakeutua katujengi työryhmään

Poliisi sai erillisrahoituksen, jonka avulla perustettiin rikostutkintaan sekä ennalta estävään toimintoon omat ryhmät keskittyen katujengirikollisuuteen. Tutkimuksen ensimmäisen teeman tarkoituksena oli kartoittaa haastateltavien edeltäviä työnkuvia sekä motiiveja hakeutua nykyiseen ryhmään. Työryhmät ovat varsin uusia, joten oli kiinnostavaa selvittää, millainen oli haastateltavien taustalla oleva työura ja mikä motivoi heitä siirtymään työskentelemään katujengien parissa?

Haastateltava rikostutkinnasta oli työskennellyt aiemmin valtakunnallisessa ihmiskaupparyhmässä, jossa teki paljastavaa rikostutkintaa. Haastateltava ajatteli katujengitutkinnan olevan monipuolista ja pitkäkestoista tutkintaa. Lisäksi katujengimaailman hän koki kiinnostavana.

Ennalta estävän toiminnon katujengiryhmästä molemmat haastateltavat olivat työskennelleet aikaisemmin toisessa ryhmässä ennalta estävässä toiminnossa. Kun katujengien muodostumisesta alkoi olemaan viitteitä, asiaan puututtiin jo heidän aiemmassa työryhmässään. Erillisrahoituksen avulla katujengiteemalle oli mahdollista muodostaa oma kokonainen ryhmä, johon siirtyminen oli kummankin haastateltavan kohdalla luontevaa.

”-- Kun on ollut näkemässä nykyisen skenen alkutahteja, niin tuntuu että on jonkinlainen käsitys ja etenkin mielenkiinto siihen, miten tähän voidaan ei perinteisin poliisin toimenpitein puuttua ja se on just mitä tää ryhmä tekee. Sen takia ehdottomasti toivoin pääseväni ryhmään.” EET

6.2 Katujengien tilanne pääkaupunkiseudulla tällä hetkellä

Poliisin viestintäsuunnitelmassa mainitaan, että jengirikollisuuden aktiivisuudessa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta. Syynä tähän voi olla viranomaisten aktiiviset toimet katujengi-ilmiön syvenemisen estämiseksi. (Poliisihallitus 2023, 3.) Toisena teemana tutkimuksessa oli katujengien tilanne tällä hetkellä. Katujengien tilanne elää jatkuvasti, joten haastateltavien näkemys nykytilanteesta oli tärkeää selvittää.

Rikostutkinnan haastattelussa tuli ilmi, että katujengien aktiivisten toimijoiden eli jäsenten määrä on pysynyt melko muuttumattomana. Huumausaine- ja väkivaltarikoksia tapahtuu, mutta toiminta ei välttämättä ole yhtä näkyvää kuin aikaisemmin. Koston- ja väkivallankierre on laantunut, eikä ole samanlaista koston tilannetta, mitä oli kaksi vuotta sitten. Toki huumausainekaupan tiedostettiin tuovan aina jonkinlaista väkivallanuhkaa.

”--Jos haluaa pyörittää huumausainekauppaa ammattimaisesti niin ei välttämättä ole ideaalitalanne se, että sä teet siitä mahdollisimman paljon somevideoita ja tuot sitä esille.” TUTKINTA

EET:n haastateltavien mukaan on vaikea arvioida sitä, onko rikos tehty osana katujengiä vai yksilönä. Katujengejä on olemassa, ne syyllistyvät rikoksiin ja näkyvät katukuvassa, mutta on vaikea sanoa, onko jokin rikos tehty osana katujengiä. Jengien välillä nähtiin kuitenkin olevan edelleen jännitteitä.

”Poliisi on määritellyt jonkun ryhmittymän tai sitten oikeuden kautta katujengit. Sitten se, että kuka kuuluu mihinkin jengiin, kun ei ole olemassa mitään jäsenrekisteriä, vaan ne perustuu joihinkin tiettyihin asioihin, mitä me arvioidaan--.” EET

Lisäksi haastattelussa otettiin esiin se, että terminologisesti osuvampi kuvaus katujengeille olisi verkostot. Tämä johtuu siitä, että katujengit ovat kaveri- ja sukulaisverkostoja, jotka saattavat olla hyvin laajoja, eivätkä kovin pysyviä tai hierarkkisia. Lisäksi tiettyyn katujengiin liitetyllä henkilöllä voi olla kontakteja myös laajasti muihin henkilöihin, jotka vaikuttavat eri katujengeissä.

”--Ruotsihan on luopunut sanasta jengi, ne puhuu verkostoista. Se on sama mitä täälläkin on havaittavissa. Taas kun vertaa jr jengeihin, niin siellä on presidentti, varapresidentti, asekersantti yms. ja ne on hierarkkisia. Sitten taas katujengit on kaveri ja sukulaisverkostoja, ja niiltä puuttuu se vahva hierarkia. Se verkosto sana on kuvaavampi.” EET

6.3 Syitä katujengien välisille konflikteille pääkaupunkiseudulla

Kuten aiemmista kappaleista voi huomata, pääkaupunkiseudulla on tapahtunut useampia katujengien tai niiden jäsenten välisiä konflikteja. Artikkeleiden ja oikeuden ratkaisujen avulla voidaan tunnistaa joitakin syitä sille, mistä väkivallankierteet ovat saaneet alkunsa. Haastatteluiden kautta pystyttiin tuomaan esiin asiantuntijoiden havaintoja konflikteihin johtaneista syistä.

Molemmissa työryhmissä nousi esiin huumausainekauppa, sekä vielä isommassa roolissa koston kierre ja oma kunnia. Rikostutkinnan mukaan huumausainekaupan velanperintä, kuten korkojen ja aiheettomien katusakkojen perintä, voi johtaa väkivaltaan ja sen uhkaan. Tämä ei kuitenkaan aina välttämättä liity jengirikollisuuteen. Molemmissa ryhmissä nousi esiin se, että kunnian varjelemisen takia kostaminen saattaa lähteä liikkeelle hyvin pienistäkin asioista. EET:n haastateltavan mukaan taustalla on kuitenkin aina jokin motiivi, eikä kostaminen ole mielivaltaista.

”--Uhitellaan toisille, joka aiheuttaa sen, että pitää näyttää pikkuisen takaisin ja se lumi-pallo ilmiö kasvaa. Lisäksi sillä uhittelulla parannetaan omaa arvoa. Se kostaminen saattaa lähteä hyvinkin pienistä asioista liikkeelle.” TUTKINTA

”Voi heittää spekulatiota -- ei se ole semmosta meihemiä, että mennään vaan ja pas-kotaan joku, vaan aina siellä on kuitenkin joku motiivi takana, mikä saattaa olla meille täysin triviaali. Heille se saattaa olla täysin hyväksyttävää, että se eskaloituu siihe, että saatetaan vaikka tappaa. Se juurisyy voi meidän mielestä liittyä kunniaan tai huume-kauppoihin ja kaikkeen siltä väliltä.” EET

Haastatteluissa pyydettiin vielä vertailemaan kunnian varjelemisen ja kostonkierteen tilannetta Suomessa ja Ruotsissa. Kaikki haastateltavat olivat yksimielisiä siinä, että kunnia koetaan arvokkaana ja mm. kunnian puolustaminen on aiheuttanut kostonkierteitä. EET:n haastattelussa tuli ilmi, että kunnia ja sen puolustaminen on paljon arvokkaampaa, mitä se on aikaisemmin ollut. Tähän yhtenä syynä nähtiin mm. sosiaalinen media, jonka kautta suuri määrä ihmisiä pystyy seuraamaan katujengiläisten toimintaa. EET:n katujengiryhmän tavoitteena on havaita mahdolliset alkavat konfliktit ja pyrkiä katkaisemaan kostonkierteet ennen kuin ne kasvavat liian isoiksi.

*”--Kaikki katsoo mitä sä teet, kun kunnia on loukattu. Siitä lähtee ne kostonkierteet.”
EET*

Myös rikostutkinnan haastateltava toi esiin sen, että epäkunnioituksesta saattaa syntyä kostonkierre, vaikka alkuperäinen teko olisikin varsin vähäpätöinen. Vaikka tilanne Ruotsissa on samankaltainen, se on huomattavasti vakavampi. Ruotsissa kostonkierteeseen liittyvä väkivalta on raampaa ja yleisempää verrattuna Suomeen. Lisäksi Ruotsissa väkivalta voi kohdistua myös ulkopuolisiin henkilöihin. Haastateltavan mukaan Suomessa ulkopuolisia on uhkailtu, mutta heihin ei ole kohdistunut väkivaltaa.

*”Jos joku dissaa jotain toista jengiä jollain eleellä tai jollain muulla tavalla niin se saattaa nostaa kierroksia huomattavasti, vaikka se olisi tekona semmoinen vähäinen tai mitätön. Tarkoituksena on näyttää toisille, että meille ei puhuta näin tai meille ei tehdä.”
TUTKINTA*

6.4 Sosiaalinen media ja gangsta rap

Sosiaalisen median vaikutus on näyttäytynyt useasti tässä opinnäytetyössä tutkittaessa katujengien välisiä konflikteja. Katujengien jäsenillä on tapana käyttää sosiaalista mediaa alustana oman toiminnan markkinoimiselle ja maineen luomiselle. Sosiaalisen median julkaisuissa korostuu mm.

merkkivaatteet, rahapinot ja aseet. Sosiaalinen media on myös toiminut pohjana mainostaa rikollisia saavutuksia, uhata kilpailijoita, kunnioittaa oman jengin jäseniä ja surra jopa jengiväkivallassa kuolleita jäseniä. (Densley 2013, 100.)

Sosiaalisen median rooli nuorten välisissä konfliktitilanteissa ja väkivaltarikollisuudessa on viime vuosina lisääntynyt merkittävästi (Danielsson s.15). Jengi-ilmiöön liittyy asioiden avoin esiin tuominen sosiaalisessa mediassa, esimerkiksi videoiden kautta. Videoissa esitellään tehtyjä rikoksia, rikoksilla ansaittua rahaa, halvennetaan toisia jengejä ja korostetaan oman jengin ylivertaisuutta suhteessa muihin. (Fuhrmann 2023, 21.)

Ruotsissa moniin konflikteihin on liittynyt rap -kappaleiden sanoitukset tai nöyryyttävät videot sosiaalisessa mediassa. Esimerkiksi ruotsalainen räppäri Jaffar Byn teki kappaleen ”Guldrushen”, jossa hän virallisesti solvasi Dödspatrullenin yhtä johtohahmoa. Myöhemmin Dödspatrullenin jäsenet päättivät nöyryyttää Jaffar Byniä pahoinpitelemällä hänet ja virtsaamalla hänen päälleen, sekä julkaisemalla tapahtumasta videon netissä. (Salihu 2022, luku 13, 18.) Myös Helsingissä pahoinpideltiin artisti Fabe, josta julkaistiin video Snapchatissa ja Tiktokissa. Julkaisun tarkoitus oli nöyryyttää julkisesti artistia. (Kairamaa 2023, 24.) Lisäksi A:n ja B:n välillä oli Leinelän ammuskelua edeltävänä aikana ollut riitaisia puheluita ja videoviestejä, jotka liittyivät B:n julkaisemaan musiikkivideoon, jossa B oli käyttäytynyt A:n mielestä Leppävaaralaisia kohtaan väheksyvästi. (R22/4010 tuomio, 48.)

Mainittujen tapahtumien takia oli tärkeää selvittää myös haastateltavilta heidän näkemyksensä sosiaalisen median vaikutuksesta konflikteihin. Kaikki haastateltavat näkivät sosiaalisen median olevan suuressa roolissa katujengi-ilmiössä. EET:n haastateltava mainitsi, että sosiaalinen media on kulminaatiopiste ja koskee kaikkea toimintaa.

”-Onhan maailmassa, Euroopassa ja pohjoismaissa ollut katujengejä ennen somea, mutta se miten se lyö bensaa liekkeihin ja liittyy koston kierteisiin ja statuksen hakemiseen.” EET

Rikostutkinnan haastateltavan mukaan toisilla jengeillä sosiaalisen median kautta vaikuttaminen on näkyvämpää ja vahvempaa kuin toisilla. Etenkin gangsta rap nähtiin yhtenä vaikuttavana tekijänä konfliktien syttymiselle. Haastateltavan mukaan jengeillä on omat rap-artistit, jotka kappaleiden sanoituksissa viestivät omalle jengille sekä toisille jengeille. Kappaleissa tuodaan esiin myös tosielämän tapahtumia enemmän tai vähemmän kärjistetysti.

”--näihin konflikteihin ne biisit voi ainakin lisätä vettä myllyyn. Sitä on aina vaikea sanoa, että mikä kaikki siihen konfliktin syntymiseen vaikuttaa, mutta kyllä näillä biiseillä on iso vaikutus siihen.” TUTKINTA

Lisäksi EET:n haastateltavat ottivat esiin sen, että sosiaalisen median kautta suuren yleisön on mahdollista seurata katujengeihin kuuluvien henkilöiden toimintaa. Monet nuoret ovat kartalla tapahtumista, esimerkiksi räppäreiden keskinäisistä riidoista, vaikka he eivät itse kuuluisikaan jengiin. Lisäksi nuorilta saattaa puuttua mediakriittisyys, minkä vuoksi he kokevat kaiken sosiaalisessa mediassa nähdyn totuutena. Sosiaalisella medialla havaittiin olevan merkittävä vaikutus nuorten kokeemukseen rikollisen elämän houkuttelevuudesta, ja samalla korostui sen rooli katujengeihin rekrytoinnissa.

”Sitä yleisöä on niin paljon, myös ei skeneen kuuluvia, jotka on kartalla siitä, että kenellä on nyt sanaharkkaa ja mitä sä meinaat tehdä sille kun se nöyryytti sut -- Se on semmoista matsin seuraamista.” EET

”Vaikka ne jengit ei rekrytoisi tietoisesti sosiaalisen median kautta, silti kun esitellään rahaa, autoja, aseita ja jännittävää elämää niin porukka katsoo, että ei viitsi mäkin haluan. Sen kautta siinä on se rekrytoitumis- näkökulma myös. Ja vaikka ei rekrytoituisikaan tai ei herättäisi rekrytointia, niin se muuttaa asian normaaliksi.” EET

6.5 Alueellinen eriytyminen

Ruotsissa alueellinen eriytyminen on nähty yhtenä pääsyynä jengien välisille konflikteille. Ruotsiin muodostui kaksi leiriä, joiden jäsenet eivät voineet olla samalla alueella samaan aikaan. Tietyillä Ruotsin lähiöalueilla havaittiin jo alkuvaiheessa hälytysmerkkejä, kuten alhainen tulotaso, koulutustaso, sekä ulkomaalaistaustan yleisyys. (Salihu 2022, luvut 2,7.) Myös Suomessa tietyillä alueilla kuten Pikku-Huopalahti, Itäkeskus ja Leppävaara on havaittu piirteitä, jotka edesauttavat jengiytymistä (Sissonen 2022, 24). Poliisin mukaan Suomessa ei kuitenkaan ole sellaisia alueita, joissa asukkaat tai poliisi eivät voisi turvallisesti liikkua (Poliisihallitus 2023, 3).

Tutkinnan haastateltavan mukaan joillain jengeillä on alueellista identiteettiä, mutta on myös jengejä, joilla se ei ole niin voimakasta tai sitä on hankala havaita ollenkaan. Voimakas alueellinen identiteetti saattaa aiheuttaa sen, että toisen jengin jäseniä ei haluta omalle alueelle. Kaikki haastateltavat ottivat esiin sen, että Suomessa ei ole ghettoja tai ”no-go zoneja”, jonne poliisin tai muiden viranomaisten ei olisi turvallista mennä.

EET:n haastateltavien mukaan alueellinen eriytyminen on yksi iso huolenaihe. Vaikka jengien syntymiselle on monia juurisyitä, ne yleensä muodostuvat sosionomisesti heikoille alueille, joissa on korkeaa työttömyyttä ja näköalattomuutta. Tähän on pyritty vaikuttamaan mm. hyvällä asuntopoliitikalla. Haastateltavien mukaan viranomaiset ja muut toimijat kohdentavat toimenpiteitä alueisiin,

jotka antavat viitteitä eriytymisestä. Samalla tuotiin esiin ero Ruotsiin, missä asuntopolitiikka ei ole osoittautunut kovin onnistuneeksi.

'--Meillä on hyvin sekoitettu asuntopolitiikka Helsingissä, mutta toki meillä on alueita missä sosioekonominen taso on heikompi ja tää ilmiökin nostaa päätään sen tyyllisillä alueilla. Siinä mielessä se ei poikkea siitä Ruotsista, mutta sitten taas se poikkeaa Ruotsista siinä, että Ruotsissa sitä sekoitusta ei oo aikanaan tehty. Ne alueet on siellä eriytyneet eri vauhdilla ja tavalla.' EET

6.6 Julkiset paikat

Luvussa 3.1 mainitaan EUCPN:n katujengien määritelmä, jonka neljännen kohdan mukaan katujengien rikollisuus tapahtuu julkisilla paikoilla ja rikollisuus on katuorientoitunutta. Lisäksi poliisin viestintäsuunnitelman mukaan vaaraa voi syntyä myös ulkopuolisille, koska yhteenotot voivat tapahtua yleisillä paikoilla. Nämä yhteenotot voivat heikentää sivullisten turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. (Poliisihallitus 2023, 3.)

Kaikkien haastateltavien mukaan katujengien toiminta ja yhteenotot tapahtuvat julkisilla paikoilla, joka on yhtäläistä Ruotsin kanssa. Yhteenotot voivat tapahtua alueella, johon tietty jengi liittyy tai missä vaan muualla julkisella paikalla. Rikostutkinnan mukaan julkisilla paikoilla tapahtuvat yhteenotot voivat aiheuttaa vaaraa myös ulkopuolisille.

EET:n haastateltavien mukaan julkinen toiminta on ajansaatossa muuttunut. Kun katujengitoiminta alkoi nousta esiin, nykyiset päälle 20-vuotiaat olivat 15–17-vuotiaita ja hengailivat mm. ostoskeskuksissa. Nykytilanteeseen se eroaa siinä, että jäsenet liikkuvat autoilla, käyvät baareissa, heillä on omat asunnot, eikä heidän tarvitse notkia ostoskeskuksen nurkilla. Haastateltavien mukaan lähtökohtaisesti jengien jäsenet ovat täysi-ikäisiä, mutta on olemassa alaikäisiä katujengien ”fanittajia”, jotka saattavat viettää aikaa esimerkiksi ostoskeskuksissa. On tärkeää huomata ero siinä, onko ostoskeskuksessa oleskeleva ryhmä nuorisoporukka vai katujengi.

”On joitakin alaikäisiä, joiden epäillään olevan osa sitä verkostoa. Nää ”fanittajat”, jotka on 13–16 vuotiaita ja notkuu siellä ostarin nurkalla, mutta ne ei ole katujengiläisiä. Ne saattavat olla veljiä, serkkuja, naapureita, mutta ne ei ole aktiivisesti osa sitä verkostoa. Tilanne saattaa olla heidänkin kohdalla 3 tai 5 vuoden kohdalla erilainen. Siksi meidän täytyy pyrkiä vaikuttamaan niihinkin.” EET

”Suomessa on kyllä samalla tavalla, että väkivallanteot on julkisilla paikoilla tapahtunut. Siinä on samaa Ruotsin kanssa. Jos ammutaan julkisella paikalla, niin muutkin on vaarassa. Esim. Jos ammutaan talon seinään, eikä sitä tiedä ketä siellä talossa on tai kuka sattuu kulkemaan ohi.” TUTKINTA

6.7 Viranomaisvastaisuus

Katujengien keskuudessa on havaittu viranomaisvastaisuutta. Etenkin Ruotsissa tilanne on kärjistynyt pahaksi. Luvussa 3.4 mainitaan, että Rinkebyssä poliisi oli alkanut viivyttämään paikalle menoa. Lisäksi poliisin toimenpiteitä pidettiin nöyryyttävinä ja niiden suorittamista vastustettiin. (Salihu 2022, luku 13–14.) Tutkimuksen haastateltavat ovat poliiseja, joten haastatteluiden kautta oli mahdollista selvittää itse viranomaisten kokemuksia katujengien viranomaisvastaisuudesta.

Rikostutkinnan haastateltavan mukaan myös Suomessa on havaittu viranomaisvastaisuutta, mutta ei missään nimessä samassa mittakaavassa kuin Ruotsissa. Osa jengeihin kuuluvista henkilöistä on yhteistyökykyisempiä ja osa vähemmän yhteistyökykyisiä. EET:n haastateltavien mukaan kyseessä on enemmänkin viranomaisepäluuloisuutta ja epäluottamusta kuin viranomaisvastaisuutta. Haastateltavien mukaan tätä on aina ollut tietty määrä nuorten keskuudessa. Siihen liittyy näyttämisen halu ja se on osa nuorten kehityskaarta. Tämä näkyy enemmänkin sellaisena, että ei haluta tehdä poliisin kanssa yhteistyötä. Kaikki haastateltavat olivat samaa mieltä siinä, että Suomessa on iso ero verrattuna mm. Ruotsissa havaittuun viranomaisvastaisuuteen.

”-- Se, mitä tähän katujengien genreen liittyen tarkoitetaan viranomaisvastaisuudella, tarkoittanee sitä, että mm. Ruotsissa ja Tanskassa on alueita mihin poliisi ei oikein voi mennä ja on vaarallista. Ei semmoista oo.” EET

”--meillä on alueita missä luottamus viranomaisiin on heikentynyt. Se näkyy epäluulona poliisia kohtaan, se ei ole väkivaltaista, vaan se on vähän niinkun passiivista. Ei ilmoiteta poliisille, ei puhuta poliisille, ei haluta olla poliisin kanssa tekemisissä. Ei niin, että aktiivisesti hyökkäisi poliisia vastaan.” EET

EET:n haastattelussa otettiin esiin, että alueiden eriytyminen ja maahanmuuttajatausta liittyvät myös viranomaisvastaisuuteen. Varsinkin Ruotsissa alueiden eriytyminen aiheutti rinnakkaisyhteiskuntia, joissa asukkaat alkoivat itse ratkaista ongelmia. Maahanmuuttajilla voi olla huonoja kokemuksia lähtömaan viranomaisista, joka saattaa heijastua myös nykyiseen kotimaahan. Poliisin kohtaamiset eivät useinkaan ole kovinkaan positiivisen asian parissa, mutta EET:n yksi tavoitteista on luoda positiivisia kohtaamisia, esimerkiksi selittämällä miksi poliisi toimii milläkin tavalla.

”Alueiden eriytyminen ja viranomaisvastaisuus menee osin käsi kädessä ja tää on yhteiskunnallisesti ja tähän genreen tosi merkittävä. Kun luottamus viranomaisiin on riittävän alhaalla, niin syntyy rinnakkaisyhteiskunta. Suvut, perheet ja klaanit tekee ratkaisut itse niihin ongelmiin ja tätähän Ruotsissa tapahtuu.” EET

”Iso osa on maahanmuuttajataustaisia niin se viranomaispelko, -vastaisuus ja -epäluuloisuus voi tulla sieltä lähtömaasta. Silloin positiiviset kohtaamiset on tärkeitä, mutta sitten kun poliisi tekee toimenpiteitä, niin ne on usein negatiivisia.” EET

6.8 Rikosnimikkeet

Katujengirikollisuudessa painottuvat väkivaltarikokset ja huumausainerikokset. Jengien väliset konfliktit voivat muodostaa uhkaa jengiläisten lisäksi myös sivullisille, josta on Ruotsissa useampia tapauksia. Huumausainerikoksilla jengit voivat saada merkittävää taloudellista hyötyä, joka parantaa heidän asemaansa. (Forss 2023b, 20.)

Tutkinnan haastateltavan mukaan heidän ryhmällään on tutkittavana väkivalta- ja huumausainerikoksia. Erona Ruotsiin on se, että henkirikoksia ei ole Suomessa tapahtunut. Haastateltavan mukaan Ruotsissa on Euroopan kenties pahin katujengitilanne. Suomen ja Ruotsin välille mahtuu paljon muita maita esimerkiksi Tanska, jossa tilanne on pahempi kuin Suomessa, mutta ei lähellekään sitä mitä Ruotsissa. EET:n haastateltavat toivat myös esiin huumausainerikollisuuden, jonka lisäksi he mainitsivat liikenne rikoksista, jotka ovat yleisiä katujengeillä. Haastateltavan mukaan heidän työnsä ei kuitenkaan keskity rikosnimikkeisiin, vaan työ on enemmän YJT:n eli yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä.

”Ennen tutkintaryhmän perustamista oli tehty kartoitus siitä, mitä jengilistalla olevien rikosnimikkeet on. Suurin osa liittyi tieliikenteeseen, eli oli kortitta ajoja, rattijuopumuksia yms. Huumekauppa taas on piilorikollisuutta, se mikä poliisin tietoon tulee on murto-osa oikeista tapahtumista.” EET

6.9 Alaikäiset mukana katujengien toiminnassa

Luvussa 4.4 käsitellään Ruotsin ”hunttiukkoja”, eli alaikäisiä, jotka tekevät rikoksia jengiläisten pyynnöstä. Myös Suomessa alaikäisiä on liittynyt katujengeihin. Sosiaalisessa mediassa aseita, veitsiä, merkkivaatteita ja jengimerkkejä esittäneistä nuorista nuorimmat ovat olleet 10-vuotiaita (Fuhrmann 2023, 21). Haastatteluihin otettiin mukaan tämä teema, jotta voitaisiin selvittää, onko Suomessa havaittu alaikäisten hyväksikäyttämistä rikollisessa toiminnassa.

Kaikkien haastateltavien mielestä samanlaista rikoksissa hyväksikäyttämistä ei ole havaittu Suomessa samalla tavalla kuin Ruotsissa. Haastateltavat mainitsivat siitä, että alaikäisiä on mukana jengitoiminnassa, mutta Suomessa alaikäisten jengiin liittyminen tai heidän kanssaan toimiminen on pääosin lähtöisin omasta tahdosta. EET:n haastateltavat mainitsivat myös siitä, että alaikäisen liittyminen jengiin voi tapahtua sosiaalisen lähipiirin eli sisarusten, naapureiden ja kavereiden kautta, jolloin jengiin ikään kuin kasvetaan.

”Pääosin Suomessa jäsenet ovat täysi-ikäisiä, mutta myös alaikäisiä on mukana toiminnassa. Ei varmasti samassa mittakaavassa, kuin Ruotsissa, että näihin väkivallan tekoihin käytettäisiin hyväksi alaikäisiä. Semmoista ei ole havaittu täällä.” TUTKINTA

”--Vaikka sinne jengiin ei liityttäisi, niin esimerkiksi huumekauppaa tekee varmasti nuoremmat kuin aikaisemmin. On meillä viitteitä, että jengit on käyttänyt nuorempia, mutta ei ainakaan meidän tiedon mukaan samassa mittakaavassa ja samoilla motiiveilla kuin Ruotsissa, että annetaan ampuma-aseita junnuille ja laitetaan niitä ampumaan sen takia koska ne on nuoria ja ne saa pienemmät rangaistukset. Täällä kyse on varmastikin siitä, että ne on helppo jakelukanava ja nuorilla on taas se intressi, että saadaan vähän lisää taskurahaa.” EET

Haastatteluissa tuli ilmi, että alaikäiset usein hakeutuvat vapaaehtoisesti ja jopa mielellään mukaan katujengien toimintaan. Tällöin katujengien ei edes tarvitse rekrytoida alaikäisiä. EET:n haastateltavien mukaan motiivina voi olla esimerkiksi raha, maine tai gangsterielämä. Myös tässä nähtiin olevan aluesidonnaisuutta, sillä nuoret ja alaikäiset tietävät omalla alueella toimivat jengit ja ihannoivat niitä. Näiden syiden takia alaikäiset saattavat myös osallistua rikolliseen toimintaan, missä tulee esiin lapsenomainen ajattelu. Tällöin ei välttämättä ymmärretä, mitä toiminnasta voi todellisuudessa seurata.

”Kun on lapsi kyseessä, niin ne ymmärtää, että tekee väärin ja pitää sitä kiehtovana, mutta ne ei ymmärrä mitä rikollinen elämä oikeasti on.” EET

7 HELSINGIN POLIISIN KEINOT KATUJENGIRIKOLLISUUDEN TORJUNNASSA

Opinnäytetyössä oli tärkeää tuoda esiin poliisin keinoja ennalta ehkäistä ja vaikuttaa katujengirikollisuuteen. Tämä oli yksi merkittävä syy haastatella katujengirikollisuuden parissa työskenteleviä poliiseja. Helsingin poliisilaitoksella katujengirikollisuuteen vaikutetaan ennalta estävän toiminnan sekä rikostutkinnan kautta. Haastattelukysymyksenä oli ”mitkä ovat ryhmänne keinoja vaikuttaa katujengirikollisuuteen”, jonka lisäksi selvitettiin ryhmien kokemia haasteita katujengien kanssa työskentelyssä.

7.1 Rikostutkinnan katujengiryhmän keinoja vaikuttaa katujengirikollisuuteen

Katujengi-ilmiö ja katujengien toiminta on juurtunut osaksi yhteiskuntaa. Helsinkiin perustettiin katujengirikosten tutkintaan erikoistunut ryhmä kesän 2023 aikana. (Forss 2023b, 19.) Rikostutkinnan haastateltavan mukaan ryhmän vaikuttamiskeinona on rikosten tutkiminen ja selvittäminen, jonka

kautta tekijät saadaan vastuuseen. Tämä voi antaa myös ulkopuolelle kuvan siitä, että rikosten tekemisestä on seurauksensa.

”--Tottakai tutkija myös kommunikoi sen oman ”pokan” kanssa, joten on siinä jonkun näköset mahdollisuudet vaikuttaa sen ihmisen ajatusmaailmaan, mutta tietysti hyvin rajalliset. -- Tietysti kun rikoksen tekijät ja muut ihmiset huomaa, että näillä teoilla on seuraus, niin sillä voi olla jatkossa vaikutusta heidän päätöksiin.” TUTKINTA

7.2 Ennalta estävän toiminnon katujengiryhmän keinoja vaikuttaa katujengirikollisuuteen

Ennalta estävään toimintoon perustettiin oma jengiytymisen estämiseen keskittyvä ryhmä kesällä 2023. Ryhmän tehtävänä on ylläpitää katujengien tilannekuvaa Helsingissä, kartoittaa jengeissä olevia henkilöitä sekä irtaannuttaa heitä jengeistä. Lisäksi keskitytään myös jengien vaikutuspiirissä oleviin henkilöihin, jolloin rekrytointivaarassa oleviin pystytään vaikuttamaan varhaisessa vaiheessa. Työtä tehdään näkyvällä työllä kaduilla ja sosiaalisessa mediassa. (Fuhrmann 2023, 21–22.)

EET:n katujengiryhmä pyrkii vaikuttamaan neljällä eri tasolla. Tasot ovat yksilö, perhe, yhteisö ja yleinen taso. Jokaiseen pyritään vaikuttamaan eri keinoin ja vaikuttaminen on tärkeää aloittaa jo varhaisessa vaiheessa. Tarkoituksena on luoda hyviä suhteita jengiläisiin positiivisten kohtaamisten kautta.

”Meidän ryhmän tehtävä on pyrkiä rakentamaan luottamuksellisia suhteita jengeihin ja jengiläisiin. Ollaan tuolla ulkona ja luodaan positiivisia poliisikohtauksia. Lisäksi pyritään löytämään niitä, jotka saattaisivat olla matkalla jengiin tai ehkä osin on jo siellä.”
EET

Haastateltavan mukaan ensimmäinen taso on yksilötaso. Ryhmän asiakkaaksi otetaan henkilö, joka kuuluu katujengiin tai verkostoon tai on alkutaipaleella astumassa sinne. Tähän tarvitaan myös moniammatillista osaamista, jonka avulla kartoitetaan ihmisen tilannetta. Se voi olla mm. lastensuojelu tai sosiaalitoimi. Kyseeseen voi tulla myös terveydenhuolto, jos ilmenee esim. neuropsykiatrisia haasteita. Kyseessä saattaa olla myös tylsistynyt nuori, jolla ei ole harrastuksia. Mikään näistä ei myöskään sulje pois toisiaan, eli taustalla voi olla monia eri syitä, miksi nuori on hakeutunut mukaan jengitoimintaan. Tarkoituksena on löytää juurisyy ja ohjata nuori oikean tahon piiriin, joka voi vaikuttaa hänen tilanteeseensa. Poliisin rooli näkyy siinä, että ongelmaa pyritään tuomaan esiin ja valistamaan rikoksista.

Seuraava taso on perhe. EET:n haastateltavan mukaan huolena on se, että seuraavatko sisarukset esimerkiksi, jossa yksi perheenjäsen on lähtenyt rikolliseen toimintaan. Lisäksi pyritään sanoittamaan poliisin toimintaa ja oikaisemaan huhupuheita, jonka kautta lisätään luottamusta ja vähennetään mahdollista viranomaisvastaisuutta. Toki haasteita aiheuttaa se, että esitutkinnan ollessa kesken, siitä ei voi puhua.

”--Kun poliisi tekee toimenpiteitä, niin ne on usein negatiivisia ja aika usein ne lähtee huhuna eteenpäin mitä poliisi on tehnyt. Esimerkiksi yksittäisestä kiinniotosta saattaa lähteä huhu, että poliisi vaan rasistisesti otti kiinni, vaikka tämä henkilö ei tehnyt mitään. Yhtäkkiä se on sitten faktaa, että poliisi on rasisti. Toki myös huono epäammattimainen poliisitoiminta voi aiheuttaa tätä. Sitten meidän tehtävä on sanoittaa sitä poliisin toimintaa. Poliisi otti kiinni koska... Poliisi tekee näin koska... ” EET

Kolmas taso on yhteisötaso. Haastateltavan mukaan kulttuuriyhteisöillä, uskonnollisilla yhteisöillä tai muilla yhteisöillä on suurempi vaikutus perheeseen ja nuoreen, kuin mitä viranomaisilla. Tämän takia pyritään tekemään yhteistyötä yhteisöjen kanssa, jonka kautta lisätään tietoisuutta katujengeistä ja nuorisorikollisuudesta niin, että yhteisöt pystyisivät sisältä vaikuttamaan ja tietäisivät missä mennään.

Neljäs taso on yleinen taso, jonka kautta pyritään lisäämään laajasti kaikille tietoisuutta esimerkiksi sosiaalisen median avulla. Poliisin kautta on mahdollista saada luotettavaa tietoa siitä, mikä katujengitilanne todellisuudessa on, eikä tieto perustu pelkästään esimerkiksi mediaan.

”Tehdään Tiktokkeja, koulutetaan opettajia, vanhempia yms. Kaikille tietoisuuden lisääminen. Sanoitetaan mikä se tilanne oikeasti on ja mitä vanhemmat voi havainnoida omista nuorissa tai lähipiirissä.” EET

7.3 Työryhmien kokemat haasteet työssä

Työryhmien kokemien haasteiden kautta halusin tuoda esiin työn erityispiirteitä, joita voi tulla vastaan työskennellessä katujengien parissa. Tutkinnan haastateltavan mukaan tutkimiseen tuo haasteita se, että asiaosaiset eivät puhu tapahtumista, jonka kautta näyttöä täytyy hankkia muilla tavoilla. Kaikki haastateltavat toivat esiin asianosaisten haluttomuuden selvittää rikoksia tai ilmoittaa rikoksista. Lisäksi katujengien tilanteet saattavat muuttua nopeasti tai jäsenet vaihtua.

”--katujengien tilanne muuttuu ja elää. Täytyy pysyä itse kartalla tapahtumista ja tunnistaa toimijat. Jäsenet on myös niin nuoria, joten vaihtuvuus on suurta. Jotkut lähtee istumaan tuomiota tai aikuistuu ja lähtee pois jengistä. Sitten tulee uusia nuoria tilalle.”

TUTKINTA

”Meillä voi olla kahden jengin välillä jännitteitä, mutta sitten yksilötasolla siellä onkin hyviä kavereita ja se rikkoo sitä perinteistä ajatusta. Tässä on erilaisia lainalaisuuksia ja se hämmentää. Tilanteet voi muuttua yhtäkkiä nopeasti vaikka yhden somevideon kautta ja taas tilanne kääntyy ympäri.” EET

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa tuodaan esiin johtopäätöksiä tutkimuksen tuloksista. Johtopäätökset perustuvat tutkimuksessa kerättyyn kirjalliseen materiaaliin sekä haastattelun tuloksiin. Aluksi tuodaan esiin johtopäätöksiä katujengien määrittelystä, jonka jälkeen vastataan johdannossa esitettyihin kolmeen tutkimuskysymykseen.

8.1 Katujengien määritelmä ja niiden verkostomaisuus

Katujengikeskustelussa on hyvin tärkeää erottaa rikoksilla oireilevat nuoret tai nuorisoporukat, katujengit sekä järjestäytynyt rikollisryhmä. Katujengeistä ei ole tiettyä määritelmää, eikä sillä ole selkeitä rajoja nuorisorikollisuuteen tai järjestäytyneeseen rikollisuuteen. Katujengien voidaan ajatella sijoittuvan nuorisorikollisuuden ja järjestäytyneen rikollisuuden välimaastoon, vaikkakin kyse on osittain päällekkäisistä ilmiöistä. Tämän vuoksi on ongelmallista, että katujengeistä puhuttaessa saatetaan usein sekoittaa nämä ryhmät, mikä saattaa johtaa siihen, että keskustelu ei enää pysy olennaisesti katujengeissä. Suomessa on aina ollut rikoksilla oireilevia nuoria, mutta se ei tarkoita, että kyseessä olisi automaattisesti katujengi. Helsingin käräjäoikeudessa on ollut kaksi tapausta, joissa katujengien jäseniin on käytetty järjestäytyneen rikollisryhmän koventamisperustetta (ei lainvoimaisia). Katujengeistä hyvin marginaali osa täyttää kuitenkin täysin näitä kriteereitä, joka ei kuitenkaan poissulje sitä ongelmaa, että näin on kuitenkin käynyt.

Ruotsissa katujengeistä puhutaan verkostoina, koska ne muodostuvat usein sosiaalisista verkostoista kuten kavereista ja sukulaisista. Katujengien rakenteet ovat löyhempiä, sekä jäsenillä saattaa olla suhteita laajalti myös eri jengiläisten kanssa. Lisäksi katujengeissä ei ole tiettyä hierarkkista asetelmaa, joissa jäsenet toimisivat esimerkiksi tietyssä roolissa. Näin ollen sitoutuminen yhteen tiettyyn jengiin ei ole samanlaista kuin perinteisissä järjestäytyneen rikollisuuden ryhmissä. Verkosto termi nähtiin myös Suomen katujengeistä puhuttaessa kuvaavampana terminä.

8.2 Millaisia katujengien väliset konfliktit ovat olleet pääkaupunkiseudulla?

Oikeuden ratkaisujen sekä haastatteluiden perusteella voidaan huomata, että kunnian varjeleminen ja oman jengin arvon nostaminen ovat aiheuttaneet jengien välillä ”biiffejä” eli riitoja ja konflikteja, jotka ovat johtaneet kostonkierteisiin. Sosiaalinen media on merkittävässä roolissa, sillä esimerkiksi rap-kappaleiden välityksellä jengien jäsenet viestivät toisilleen ja saattavat ”dissata”, eli halventaa toista jengiä. Sosiaalinen media mahdollistaa sen, että laaja yleisö pystyy seuraamaan näitä tapahtumia. Näin ollen kunniaa on hyvinkin helppo loukata suuren ihmismassan edessä, joka taas aiheuttaa vahvoja vastareaktioita. Kun kunniaa on loukattu, syntyy tarve vastata siihen, sillä monet ihmiset seuraavat sosiaalisen median kautta, miten loukkaukseen reagoidaan. Tässä piilevät kostonkierteen ainekset.

Pääkaupunkiseudulla katujengien välillä alkoi olemaan jonkinlaista kiistaa, kun kolme rap-artistia julkaisi kappaleen ”P block disstrack”. Kappaleessa halveksuttiin kahta muuta artistia. Tästä seurasi useita väkivaltaisia yhteenottoja, vaikka tietenkään tapahtumia ei voida lukea yhdestä kappaleesta johtuvaksi. Jopa ampuma-aseet ovat olleet mukana konflikteissa, jonka voi huomata aiemmin mainitsemisani kahdessa oikeuden ratkaisussa (luvut 4.3 ja 4.4). Suomessa ei kuitenkaan onneksi ole tapahtunut henkirikoksia.

Sosiaalisen median kautta on saatu merkittäviä todisteita eri konflikteihin liittyen. Katujengit ovat tuoneet itseään avoimesti esille mm. rap-kappaleiden sanoituksissa tai musiikkivideoissa. Tähän on edellisvuosiin verrattuna tullut muutosta, sillä toiminta ei ole viime aikoina ollut yhtä julkista. Vuoden 2022 aikana käytiin useita oikeudenkäyntejä liittyen katujengirikoksiin, joista useat henkilöt saivat koviakin tuomioita. Tämä saattoi olla vaikuttava tekijä vähentyneeseen katujengien esille tuomiseen sosiaalisessa mediassa. Huumausainerikollisuudelle ei myöskään ole otollista se, että toiminta on julkista. Tämä voi myös osittain selittää sitä, miksi katujengien toiminta on muuttunut enemmän piilorikollisuudeksi.

Huumausainerikollisuus on ollut ja on edelleen vahvasti läsnä katujengirikollisuudessa, aiheuttaen riitoja esimerkiksi keksittyjen katusakkojen vuoksi. Tämä pitää väkivallan ja konfliktien uhan jatkuvasti läsnä. Vaikka kostonkierre ei ole yhtä paha kuin muutama vuosi sitten, on silti jengien välillä jännitteitä.

8.3 Mitä yhtäläisyyksiä tai eroavaisuuksia Suomen katujengikonflikteissa on verrattuna Ruotsin katujengikonflikteihin?

Kirjallisuudessa sekä haastatteluissa alueellinen eriytyminen nähtiin yhtenä juurisyynä katujengien muodostumiselle ja konflikteille. Ruotsissa maahanmuuttajien kotouttamispolitiikka sekä asuntopo-

litiikka on monessa lähteessä todettu epäonnistuneeksi. Suomessa tilanne on kuitenkin nähty hyvin erilaisena, eikä Suomeen ole muodostunut muusta yhteiskunnasta täysin eriytyneitä alueita, joihin esimerkiksi viranomaisten ei olisi turvallista mennä.

Suomen ja Ruotsin tilanteen ero on siinä, että jengien välisissä konflikteissa Suomessa ei onneksi ole tapahtunut henkirikoksia, kun taas Ruotsissa niitä on tapahtunut lukuisia. Silti Ruotsin ja Suomen katujengikonflikteissa on havaittavissa yhtäläisiä piirteitä. Katujengien konflikteissa molemmissa maissa on hyvin suuressa roolissa kunnia, jota halutaan varjella. Kun kunniaa on loukattu, se kostetaan hinnalla millä hyvänsä. Tämä on aiheuttanut syvälle juurtuneita kostonkierteitä, jotka ovat kärjistyneet väkivaltaisiksi konflikteiksi. Suomessa ja Ruotsissa katujengikonflikteissa on käytetty ampuma-aseita. Kohteina on ollut henkilöitä, jotka kuuluvat ”väärään jengiin” tai ovat esimerkiksi väheksyneet toista jengiä tai siihen kuuluvaa jäsentä. Usein yhteenotot ovat tapahtuneet porukoissa ja julkisilla paikoilla. Molemmissa maissa tapahtumia on tuotu esiin sosiaalisessa mediassa.

Ruotsin katujengikulttuurissa alaikäisten värvääminen ja heidän hyödyntämisensä rikollisissa teoissa ovat yleistyneet, kun taas Suomessa tilanne nähdään hyvin erilaisena. Suomessa havaitaan alaikäisiä katujengeissä, mutta heidän jengiytymisensä tai toimintansa jengien parissa nähdään usein vapaaehtoisena ja jopa halukkuutena. Molemmissa maissa on kuitenkin kasvanut rikollisen elämäntavan ihannoiti, mikä johtuu osittain sosiaalisesta mediasta. Sen avulla korostetaan mielenkiintoisia ja houkuttelevia piirteitä, kuten rahaa ja mainetta.

Suomessa ja Ruotsissa vallitsee voimakas vaikenemisen kulttuuri. Rikoksista ei usein ilmoiteta poliisille, eivätkä asianosaiset halua selvittää tapahtumia tai kertoa niistä. Ruotsissa katujengirikosten selvittämisprosentti on ollut melko alhainen, mikä mahdollisesti on vaikuttanut rikosten kasvuun. Suomessa sen sijaan on herätty katujengirikollisuuteen ja siihen on panostettu, minkä ansiosta laajoja rikoskokonaisuuksia on saatu selvitettyä.

Ruotsissa on selvästi havaittavissa viranomaisvastaisuutta, ja maahan on muodostunut ”no-go-zoneja”, joihin viranomaisten on vaarallista mennä. Viranomaisia kohtaan on myös aktiivisesti hyökätty eri keinoin. Tähän on vaikuttanut alhainen rikosten selvittämisprosentti sekä alueiden eriytyminen yhteiskunnasta. Suomessa puolestaan ilmenee enemmänkin viranomaisepäluuloisuutta. Suomeen ei ole muodostunut alueita, joissa viranomaisten olisi turvatonta toimia, eikä viranomaisiin kohdistu aktiivista hyökkäämistä.

Mediassa on toistuvasti varoiteltu ”Ruotsin tiestä”. Vaikka Ruotsin ja Suomen katujengikulttuurissa on yhtäläisiä piirteitä, Ruotsin tilanne on selvästi väkivaltaisempi ja vakavampi verrattuna Suomeen. Ruotsissa katujengit alkoivat nousta esiin jo 2000-luvun alussa, kun taas samantapaista toimintaa havaittiin Suomessa vasta viime vuosina. Tulevaisuuden kehitystä on vaikeaa ennustaa,

mutta Suomessa on panostettu tilanteeseen jo varhaisessa vaiheessa. Kansainvälistä yhteistyötä tehdään mm. Ruotsin kanssa, jotta tilanne ei kärjistyisi Suomessa yhtä pahaksi.

8.4 Miten Helsingin poliisi pyrkii vaikuttamaan katujengirikollisuuteen?

Helsingin poliisilaitokselle perustettiin kesän 2023 aikana katujengityöryhmät rikostutkintaan ja ennalta estävään toimintaan. Ryhmät ovat melko uusia ja toiminta on vasta lähtenyt käyntiin. Haastatteluiden kautta saatiin selville työryhmien omat keinonsa vaikuttaa katujengirikollisuuteen.

EET:n katujengiryhmä toimii aktiivisesti nuorten parissa, käymällä esimerkiksi nuorisotaloilla. He pyrkivät ennalta estämään nuorten liittymistä katujengeihin varhaisessa vaiheessa ja rakentamaan luottamussuhteita katujengeihin. Näkyvä toiminta ja nuorten kanssa keskustelu mahdollista tiedonhankinnan katujengeistä ja niiden jäsenten tilanteista. Ryhmä tekee yhteistyötä muiden viranomaisien kanssa ja kommunikoi myös perheiden sekä esimerkiksi uskonnollisten yhteisöjen kanssa.

Tutkinnan työnkuvaan kuuluu katujengirikosten paljastaminen ja selvittäminen, jotta tekijät saadaan vastuuseen. Tämä voi myös ennalta estävästi vaikuttaa nuoriin, kun he näkevät rikollisen toiminnan seuraukset. Ruotsissa useat henkirikokset jäivät selvittämättä, mikä saattoi olla yksi syy kostonkierteen voimistumiselle.

Katujengien tilanne saattaa muuttua nopeasti ja yllättäen. Siksi molemmat ryhmät tekevät töitä pysyäkseen tietoisina katujengien tilanteesta, aktiivisista toimijoista ja eri katujengien sekä niiden jäsenten keskinäisistä suhteista. Katujengien verkostomaisuus korostuu, sillä jengit eivät ole vankkarakenteisia ja pysyviä, vaan jäsenet voivat vaihdella nopeasti tai eri jengien jäsenet tehdä yhteistyötä keskenään.

Lisäksi katujengeihin vaikuttamiseen tarvitaan myös moniammatillista yhteistyötä. Pelkästään poliisi ei pysty estämään jengiytymistä, sillä jengeihin liittyvien henkilöiden taustalla voi olla monia erilaisia syitä ja ongelmia. Näiden ongelmien ratkaisuun tarvitaan esimerkiksi sosiaaliviranomaisten tai terveydenhuollon apua.

9 POHDINTA

9.1 Itsearviointi ja haasteet

Työtä aloittaessa mietin, että löydänkö riittävästi kirjallista materiaalia tutkimukseni teoriaosuuteen. Suomessa ilmiö on kohtuullisen uusi, joten tutkimustietoa ei kovinkaan paljon ole. Päädyin suorittamaan haastattelututkimuksen, koska sen avulla pystyin keräämään tietoa katujengitilanteesta ja konflikteista pääkaupunkiseudulla. Kuitenkin opinnäytetyön alkuvaiheessa alkoikin tulla julkaisuja liittyen katujengeihin. Olin rajannut aiheeni liittyen nimenomaan konflikteihin, joita ei ollut onneksi

syvällisemmin käsitelty muissa opinnäytetöissä. Haastatteluiden lähestyessä julkaistiin Väkivaltarikollisuuden erikoislehti, jossa oli juuri Helsingin poliisin ennalta estävän toiminnon sekä rikostutkinnan katujengiryhmissä työskentelevien poliisien kirjoittamat artikkelit. Pitäydyin silti suunnitelmasani ja toteutin haastattelut. Tämä osoittautui hyväksi ratkaisuksi, sillä sain haastatteluissa arvokasta tietoa tutkimustani varten ja pystyin syventymään katujengikonfliktien piirteisiin asiantuntijoiden kanssa.

Alun perin suunnitelmani oli keskittyä pelkästään pääkaupunkiseudulla tapahtuneisiin katujengikonflikteihin. Idea Ruotsiin vertailusta lähti, kun olin harjoittelussa rikostutkinnassa ja koulutusryhmän ohjaaja ehdotti tätä näkökulmaa minulle. Jälkikäteen ajatellen pelkästään Suomen pääkaupunkiseudun katujengikonfliktien tutkimisessa olisi ollut myös riittävästi materiaalia, erityisesti oikeuden ratkaisujen kautta. Loppujen lopuksi Ruotsiin vertailu toi kuitenkin hyödyllisiä näkökulmia aiheeseen, joita pystyin tuomaan esiin haastatteluissa.

Haastateltavista kaksi oli ennalta estävästä toiminnosta ja yksi rikostutkinnasta. EET:n havainnot olivat luonnollisesti laajemmat, koska haastateltavia oli kaksi. Rikostutkinnan vaikuttamiskeinot tulivat esiin hieman suppeammin, koska ryhmän keinona on tutkia rikoksia ja monet heidän keinonsa ovat salassa pidettäviä. Lisäksi EET:n kohderyhmä on laajempi, sillä he työskentelevät katujengien jäsenten, nuorten, jotka eivät ole vielä katujengeissä, perheiden, sekä yhteisöjen kanssa. Rikostutkinnasta olisi ollut mahdollista haastatella vielä toista henkilöä, mutta aikataulu tuli tässä vastaan. Haasteita toi myös se, että haastattelut toteutettiin joulutammikuun aikana, jolloin haastateltavien lomien vaikutus aikataulujen sopimiseen. Koen kuitenkin, että sain rikostutkinnan havainnoista keskeisimmät asiat esille yhden haastateltavan kautta.

Kirjallisuuden, tutkimusten, oikeuden ratkaisujen ja muiden materiaalin avulla sain perusteellisen käsityksen katujengien välisistä konflikteista Suomessa ja Ruotsissa. Katujengien määrittely osoittautui myös tärkeäksi, jotta aiheeni ei sekoittuisi yksittäisiin rikoksilla oireileviin nuorisoporukoihin. Haastattelut puolestaan mahdollistivat syventymisen pääkaupunkiseudun katujengitilanteeseen tällä hetkellä sekä Ruotsin ja Suomen vertailun. Katujengirikollisuuteen vaikuttamiskeinojen selvittäminen oli olennaista, ja tämä oli mahdollista haastatteleamalla asian parissa työskenteleviä asiantuntijoita.

Tutkimusmenetelmäni oli kokonaisuudessaan onnistunut, sillä sain vastaukset tutkimuskysymyksiini. Käyttämäni haastattelurunko oli toimiva. Suomen ja Ruotsin katujengitilanteen vertailussa aputeemojen kysyminen ei aina ollut tarpeellista, koska haastateltavat toivat näitä myös itse esille. Yksi teema, mitä olisin voinut haastatteluissa selvittää, oli EET:n ja Rikostutkinnan yhteistyö. Tämä idea tuli mieleeni vasta haastatteluiden toteuttamisen jälkeen.

9.2 Tutkimuksen eettisyys

Tässä opinnäytetyössä olen sitoutunut noudattamaan tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) hyviä tieteellisiä käytäntöjä. Eurooppalaisen tutkimuseettisen ohjeistuksen mukaan peruseriaatteita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto. Tutkimuksen teossa on huomioitava mahdollisesti tarvittavista luvista ja suostumuksista (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 11, 13). Tutkimusmetodina on kvalitatiivinen haastattelututkimus, johon haastateltaviksi valitsin poliiseja Helsingin poliisilaitokselta. Tätä varten olin hakenut Helsingin poliisilaitokselta tutkimusluvan. Lisäksi haastattelut olivat jokaisen haastateltavan kohdalla vapaaehtoisia, sekä heidän halukkuutensa ja suostumuksensa haastatteluun kysyttiin ennakoon.

Toiminnan eettisyys on tärkeä tutkimusentekoa ohjaava periaate. Haastattelututkimuksen eettisiin periaatteisiin kuuluu, että haastateltava tietää, mistä haastattelussa on kysymys sekä miten haastattelun tietoja säilytetään ja käytetään. (Hyvärinen 2017, luku 1.) Tutkimuksessani tämän varmistin sillä, että lähetin haastateltaville ennakoon saatekirjeen ja haastattelurungon. Lisäksi toin esiin vielä haastattelun alussa, että tutkimus on julkinen ja salassa pidettävää tietoa ei ole tarkoitus käsitellä. Aineistoa on säilytetty salasanoin suojattuna, ja tutkimuksen valmistuttua aineisto, kuten äänitetty tiedosto, hävitetään.

Tutkimusta tehdessä on varmistettava, ettei tutkimus vaaranna tutkijoiden ja tutkittavien terveyttä tai turvallisuutta (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 13). Haastattelun kaksi keskeisempää anonymisoinnin tekniikkaa on muuttaminen ja poistaminen. Muuttamisella tarkoitetaan tunnistettavan tiedon muuttamista toiseksi esimerkiksi käyttämällä peitenimeä. Poistamisella tarkoitetaan esim. yhteystietojen poistamista haastatteluaineistosta. Lisäksi ääni- tai videotallenteet voidaan poistaa, jos tutkimuksesta arkistoidaan vain litteraatit. (Ranta & Kuula-Luumi, luku 20.) Tässä opinnäytetyössä haastateltavat pysyivät anonyymeinä ja tutkimusta tehdessäni varmistin, että tutkittavien henkilötiedot pysyvät salassa. Haastattelussani huomioin sen, ettei kysymysten tai vastausten kautta pysty tunnistamaan haastateltavaa. Tutkimustulokset toin ilmi niin, että henkilötiedot eivät tulleet esiin. Käytin tutkimuksessa olevissa lainauksissa nimimerkkejä *EET* ja *TUTKINTA* erottamaan ennalta estävän toiminnan ja rikostutinnan vastauksia. Lisäksi tutkimusaineisto eli haastattelun äänitystiedosto hävitetään työn valmistuttua.

Pääkaupunkiseudun katujengien välisiin konflikteihin perehdyin Käräjäoikeuden tuomioiden ja Hovioikeuden ratkaisuiden kautta. Tietosuojalain (1050/2018) 6 § 1 mom. 7 kohta sekä 7 § 1 mom. 2 kohta mahdollistavat rikostuomioita ja rikkomuksia koskevan henkilötietojen käsittelyn tieteellisessä tarkoituksessa. Käsiteltäessä henkilötietoja, on toteutettava asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi. Näitä on esimerkiksi henkilötietojen salaaminen. (Tietosuojalaki, 6§.2.) Olen anonymisoinut henkilötiedot käyttämällä nimien tilalla kirjaimia,

kuten A, B ja C. Tällä tekniikalla olen varmistanut lainmukaisen henkilötietojen käsittelyn ja suojaamisen.

9.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuden arviointiin ei ole yksiselitteistä ohjetta. Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa tutkimuksen kokonaisuus, jolloin johdonmukaisuus tulee vahvasti esiin. Kuitenkin tiettyjä piirteitä on hyvä ottaa huomioon luotettavuuden arvioinnissa. On hyvä pohtia ainakin tutkimuksen kohdetta ja tarkoitusta, omaa sitoumusta tutkijana, aineiston keruuta, tutkimuksen kestoa, aineiston analyysiä sekä tutkimuksen raportointia. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 6)

Triangulaatiolla voidaan lisätä tutkimuksen luotettavuutta. Triangulaatiolla tarkoitetaan useammasta eri lähteestä saadun tiedon yhdistämistä, eli tutkimusmenetelmien yhteiskäyttöä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi eri metodien, tutkijoiden, tiedonlähteiden tai teorioiden yhdistämistä. Triangulaatio on kehittynyt Yhdysvalloissa laadullisen tutkimuksen perinteessä, jossa korostuu metodien käyttö. Tämän takia triangulaatio mielletään todellisuuteen sitovana metodina. Lisäksi toinen triangulaation perinteinen ajatus on tutkittavan ilmiön kokonaisuuden hahmottaminen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku 6.) Olen hyödyntänyt työssäni triangulaation tyyppistä tiedon yhdistämistä. Tutkimustulokset osiossa olen yhdistänyt eri lähteistä saatua teoriaa ja haastatteluista saatua aineistoa keskenään. Näin sain mahdollisimman monta näkökulmaa tutkittavaan aiheeseen, joka taas lisää monipuolisuutta ja luotettavuutta.

Tutkimuksen kohteena oli hyvin ajankohtainen ilmiö, josta on myös mediassa uutisoitu aktiivisesti. Päätin jo poliisiammattikorkeakoulun aloittaessa, että teen opinnäytetyöni katujengeihin liittyen. Olen seurannut tilanteen kehittymistä aktiivisesti jo pidemmän aikaa. Itse tutkimuksen tekoon minulla oli myös riittävästi aikaa, sillä lähteitä olin alkanut etsimään jo hyvissä ajoin.

Tutkimusaineiston kerääminen tapahtui haastatteleamalla kolmea katujengien parissa työskentelevää poliisia. Haastateltavien kautta sain tuotua kahden eri työryhmän havaintoja esiin sekä keinoja vaikuttaa katujengirikollisuuteen. Haastateltavien määrän koin sopivaksi, sillä työryhmät eivät ole kuin parinkymmenen henkilön suuruisia. Haastateltavien kautta sain tarpeellisen määrän tietoa, vaikka suurempi haastateltavien määrä olisi voinut tuoda esiin yksittäisiä erilaisia havaintoja. Työryhmät ovat vasta kesän 2023 aikana perustettuja, joten niiden työntekijöillä on todennäköisesti melko yhtenäiset havainnot katujengeistä. Lisäksi lähetin haastateltaville lähes valmiin opinnäytetyön sähköpostitse ja tarjosin mahdollisuuden vaikuttaa työhön esimerkiksi korjaamalla väittämiä tai tuomalla esiin huomioita, joita olisi kannattanut tuoda tutkimuksessa esiin.

Teoriapohjaisen aineiston olen kerännyt perehtymällä aiempiin tutkimuksiin, artikkeleihin ja oikeuden ratkaisuihin. Aineiston haussa käytin Google Scholar - tietokantaa, sekä Google hakukonetta.

Tietoa hain aiheeseeni liittyvillä sanoilla kuten katujengi, katujengi konflikti, katujengien väkivalta, Ruotsin katujengit. Lisäksi hain tietoa samankaltaisilla sanoilla myös englannin ja ruotsin kielellä. Tietoperustani koostuu suomenkielisistä, englanninkielisistä ja ruotsinkielisistä lähteistä.

Käytin Helsingin sanomien kuukausiliitteenä olevaa Anu Nousiaisen kirjoittamaa artikkelia ”aika iso biiffi” luodakseni kuvaa pääkaupunkiseudun katujengien välisistä konflikteista. Lisäksi käytin muutamia muita uutisartikkeleita tuodakseni ajankohtaista tietoa ilmiöstä. Vaikka uutisartikkeleita ei lähtökohtaisesti pidetä luotettavimpina, Nousiaisen on artikkelissaan käyttänyt lähteinä esitutkimamateriaalia, joka lisää sen luotettavuutta. Lisäksi hyödynsin Väkivaltarikollisuuden erikoislehteä, jossa on kolme artikkelia liittyen katujengeihin. Artikkeleiden kirjoittajina on Helsingin poliisissa katujengien parissa työskentelevät poliisit, joka lisää luotettavuutta. Artikkeleiden käyttäminen oli tarpeellista, sillä Suomen katujengien välisistä konflikteista ei ole tehty tutkimusta. Artikkeleiden lisäksi Suomen katujengien välisiin konflikteihin perehdyin pääasiassa oikeuden päätöksien kautta. Suomen ja Ruotsin tilanteisiin perehtyminen antaa lukijalle mahdollisuuden vertailla konkreettisesti Ruotsissa ja Suomessa tapahtuneita konflikteja.

9.4 Mahdolliset jatkotutkimukset

Haastatteluiden kautta sain työssäni tuotua esiin piirteitä, joita on havaittu katujengeissä sekä Suomessa, että Ruotsissa. Katujengi-ilmiö on kuitenkin edelleen melko uusi Suomessa, joten tilanne voi muuttua ajan saatossa hyvin erilaiseksi. Kuten tutkimustuloksissa tuli ilmi, katujengien tilanne ja rakenteet voivat muuttua nopeastikin, joten on vaikea ennustaa, miten tulevaisuudessa katujengit ja katujengirikollisuus näyttäytyy pääkaupunkiseudulla tai koko Suomessa. Uusille tutkimuksille on siis reilusti tilaa.

Opinnäytetyössäni olen käsitellyt katujengirikollisuuteen vaikuttamista poliisin näkökulmasta. Haastatteluissa tuli esiin, että jengiytymisen estämiseksi tarvitaan monen eri viranomaisen toimenpiteitä. Tutkimusehdotuksena onkin tarkastella myös muiden viranomaisten tai tahojen kokemuksia katujengeistä ja selvittää mahdollisia keinoja vaikuttaa nuorten jengiytymiseen.

Opinnäytetyöni alkuperäinen suunnitelma oli perehtyä poliisin keinojen lisäksi myös hallituksen uuteen toimenpideohjelmaan nuoriso- ja jengirikollisuuden katkaisemisesta. Päädyin kuitenkin rajamaan hallituksen toimenpideohjelman pois tästä työstä. Lisätutkimusta voisi siis tehdä liittyen hallituksen toimenpideohjelmaan. Lisäksi uutisointia on ollut hallituksen aikeista koventaa katujengirikosten rangaistuksia säätämällä uusi koventamisperuste, joka huomio rikoksen tekemisen osana katujengiä (Holappa 2023). Jos hallituksen lakimuutos tulevaisuudessa toteutuu, on sen tehokkuudesta hyödyllistä tehdä tutkimusta.

Tässä tutkimuksessa keskityttiin vertailemaan Suomen katujengikonflikteja Ruotsiin. Kuten rikostutkinnan haastattelussa tuli ilmi, on monia muita maita, joissa katujengitilanne on pahempi kuin Suomessa, mutta ei lähellekään Ruotsia. Tästä syystä olisi mielenkiintoista vertailla esimerkiksi Pohjoismaiden tilanteita keskenään tai eri maiden keinoja torjua katujengirikollisuutta.

9.5 Loppusanat

Tätä kappaletta seuraa lähteet ja liitteet. Liitteisiin on sisällytetty käyttämäni saatekirje sekä haastattelurunko. Lopuksi haluan vielä todeta, että vaikka työni tavoite oli tutustua katujengitilanteeseen pääkaupunkiseudulla, voi katujengitilanne muuttua nopeastikin eri suuntaan. Jengit eivät ole perinteisiä hierarkkisia pysyviä ryhmiä, vaan enemmänkin verkostoja, joiden toiminnassa ja rakenteessa on haastavaa pysyä ajan tasalla. On kuitenkin ollut hienoa huomata, että Helsingin poliisissa ilmiöön on herätty, ja katujengien parissa työskentelee henkilöitä, jotka ovat motivoituneita vaikuttamaan tilanteeseen.

Olen tyytyväinen tekemääni tutkimukseen ja siihen, että koko prosessin ajan mielenkiintoni katujengi-ilmiöön on säilynyt, ellei jopa kasvanut. Yksi merkittävä vaikuttava tekijä oli haastateltavien avoimuus työryhmiensä toiminnasta ja katujengitilanteesta. Toivon, että työ voi tarjota uutta tietoa katujengeistä kiinnostuneille ja olla ehkä askeleen lähempänä katujengitilanteen ymmärtämistä.

LÄHTEET

Alastalo, M., Åkerman, M. & Vaittinen, T. 2017: Asiantuntijahaastattelu. Teoksessa Hyvärinen, Nikander & Ruusuvuori (toim.) 2017: Tutkimushaastattelun käsikirja. Vastapaino, Tampere. Ellibs E-kirja. Luku 9.

Bisneskurssit: Konfliktinratkaisun oppimiskokonaisuus. Luettavissa: <https://nuortenny.fi/wp-content/uploads/2021/11/KONFLIKTINRATKAISUN-OPPIMISKOKONAISUUS.pdf>. Luettu: 12.7.2023.

Brå 2021:8. Gun homicide in Sweden and other European countries. English Summary of brå report 2021:8. Luettavissa: https://bra.se/download/18.1f8c9903175f8b2aa70ca53/1621930415477/2021_8_Gun_homicide_in_Sweden_and_other_European_countries.pdf. Luettu: 15.11.2023.

Brå 2021:9. Misstänkta för brott bland personer med inrikes respektive utrikes bakgrund. Rapport 2021:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet. Luettavissa: https://bra.se/download/18.1f8c9903175f8b2aa70f6df/1631107319978/2021_9_Misstankta_for_brott_bland_personer_med_inrikes_respektive_utrikes_bakgrund.pdf. Luettu 15.11.2023.

Danielsson, P. 8.3.2022: Nuorten väkivaltarikollisuuden määrä ja piirteet poliisin tietoon tulleen rikollisuuden valossa. Keskusrikospoliisin Tiedusteluosasto, strateginen analyysi. Luettavissa: <https://poliisi.fi/documents/25235045/0/raportti-nuorten-vakivaltarikollisuus-poliisi.pdf/5707ff63-fce5-b1a3-83ed-6ae62808adfa/raportti-nuorten-vakivaltarikollisuus-poliisi.pdf?t=1646715994222>. Luettu 10.11.2023.

Densley, J.A. 2013: How Gangs Work. An Ethnography of Youth Violence. Basingstoke, UK: Palgrave Macmillan. Luettavissa: <http://ndl.ether-net.edu.et/bitstream/123456789/59930/1/James%20A.%20Densley.pdf>. Luettu 20.8.2023.

EUCPN 2022: Street gang prevention. EUCPN Toolbox Series. Brussels: EUCPN. Luettavissa: https://eucpn.org/sites/default/files/document/files/2206_Toolbox%20FR_LR.pdf. Luettu 14.7.2023.

Forss, M. 2023a: Katujengi rikosoikeudellisesti määriteltynä järjestäytyneenä rikollisryhmänä. Edilex-sarja 2023/26. Luettavissa: <https://www.edilex.fi/artikkelit/32228.pdf>. Luettu 13.1.2024.

Forss, M. 2023b: Katujengi-ilmiö ja katujengirikosten tutkintaryhmä. Murharyhmä – Väkivaltarikollisuuden erikoislehti, ISSN 1455-7932, 18–20.

Frenker, C. 20.1.2023 (muokattu 28.3): Polisen inleder särskild händelse efter våldsdåden i Stockholm. Aftonbladet. Luettavissa: <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/polisen-haller-presstraff-om-valdsdaden-i-stockholm>. Luettu 7.12.2023.

Fuhrmann, J. 2023: Katujengi-ilmiö ja Helsingin poliisilaitoksen ennalta estävä toiminto. Murharyhmä – Väkivaltarikollisuuden erikoislehti, ISSN 1455-7932, 21–22.

Granlund, J., Melin, E. & Eriksson, N. 26.5.2017 (päivitetty 26.7.2018): ”Dödspatrull” tros ligga bakom närmare tio mord. Aftonbladet. Luettavissa: <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/dKAmJ/dodspatrull-tros-ligga-bakom-narmare-tio-mord>. Luettu: 7.12.2023.

Haapajarvi, L & Junnilainen, L. 2014: Nuorisojengit eriarvoisuuden mittarina. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisuarkisto Julkari. Luettavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125880/haapaj%c3%a4rvi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Luettu 11.1.2024.

Helsingin hovioikeuden päätös 22/105283, 08.02.2022. Asianumero R21/2107.

Helsingin käräjäoikeuden tuomio 21/132198, 06.08.2021. Asianumero R21/5719.

Helsingin käräjäoikeuden tuomio 22/119521, 31.05.2022. Asianumero R22/1303.

Helsingin tila ja kehitys 2019 – Alueellinen eriytyminen. 21.5.2019. Luettavissa: https://tilajakehitys.hel.fi/alueellinen_eriytyminen. Luettu 2.9.2023.

Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2008: Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus Helsinki University Press. Ellibs E-kirja.

Holappa, M. 16.6.2023: Tuleva hallitus aikoo iskeä katujengeihin lailla – Professori arvioi. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000009660862.html> (maksumuurin takana). Luettu 2.2.2024.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden tuomio 22/144491, 07.11.2022. Asianumero R22/4010.

Kairamaa, P. 2023: ”Ou jee, ollaan niinku Ruotsi”. Murharyhmä – Väkivaltarikollisuuden erikoislehti, ISSN 1455-7932, 23–26.

Kallinen, T. & Kinnunen, T. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Luettavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-prosessi/aineiston-tuottaminen/>. Luettu 8.2.2024.

Komulainen, I. 2014: Järjestäytyntä rikollisuutta koskeva lainsäädäntö Suomessa. Lapin yliopisto, rikosoikeuden maisteritutkielma. Luettavissa: <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/60129/Komulainen.Iikka.pdf?sequence=2&isAllowed=y>. Luettu 10.1.2024.

Mattila, S. 15.3.2022: Näin katujengit uhkailivat toisiaan väkivalta-räpillä: Milan Jaff ”teloittaa” vastustajansa musiikkivideolla. Ilta-Sanomien. Luettavissa: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000008681327.html>. Luettu 2.8.2023.

MTV Uutiset 5.10.2023: Ruotsin puolustusvoimat mukaan jengirikollisuuden torjumiseen Ruotsissa – tätä se tarkoittaa. Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/puolustusvoimat-mukaan-jengirikollisuuden-torjumiseen-ruotsissa-tata-se-tarkoittaa/8793130#gs.0h3f1z>. Luettu: 11.1.2024.

Nousiainen, A. 2022: Aika iso biiffi. Helsingin sanomien kuukausiliite. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kuukausiliite/art-2000009274303.html> (Artikkeli on maksumuurin takana). Luettu 8.11.2023.

Palmen, T. 04.09.2021: Poliisiylijohtaja MTV:lle: Suomeen on syntynyt nuorten katujengejä, viitteitä alle kymmenestä ryhmästä. Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/poliisiylijohtaja-mtv-lle-suomeen-on-syntynyt-nuorten-katujengeja-viitteita-alle-kymmenesta-ryhmasta-meilla-on-multietnisia-jengeja/8227042#gs.2ygn32>. Luettu: 12.10.2023.

Poliisihallitus 2023: Poliisin viestintäsuunnitelma katujengikeskusteluun osallistumiseksi. POL-2022-140898.

Poliisi: Poliisin tietojen käyttö tutkimustarkoituksessa. Luettavissa: <https://poliisi.fi/tietojen-kaytto-tutkimustarkoituksessa>. Luettu 11.10.2023.

Polismyndigheten, nationella operativa avdelningen, 12/2021: Lägesbild över utsatta områden, regeringsuppdrag 2021. Luettu 20.11.2023.

Polisen: Criminal networks are recruiting children. Luettavissa: <https://polisen.se/en/victims-of-crime/are-you-worried-that-your-child-will-be-lured-into-crime/>. Luettu 20.11.2023.

Polisen: Sprängningar och skjutningar - polisens arbete. Luettavissa: <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/sprangningar-och-skjutningar/>. Luettu 10.2.2024.

Pynnönen K. & Mäkinen V. 2023: Katujengien erityispiirteet. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/803743/ON_Pynnonen_Makinen.pdf?sequence=2&isAllowed=y. Luettu 16.9.2023.

Ranta, J. & Kuula-Luumi, A. 2017: Haastattelun keruun ja käsittelyn ABC. Teoksessa Hyvärinen, Nikander & Ruusuvoori (toim.) 2017: Tutkimushaastattelun käsikirja. Vastapaino, Tampere. Ellibs E-kirja. Luku 20.

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Luettavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html

Salihu, D. 2021: Kunnes kaikki kuolevat. Mondial, Stockholm. Elisa E-kirja.

Sissonen, E. 2022: Katujengit, kaupunginosat ja identiteetti – tarkastelussa pääkaupunkiseutu. Oulun yliopisto. Maantieteen LuK-tutkielma. Luettavissa: <http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-202205172152.pdf>. Luettu 10.8.2023.

Suni, A. 28.9.2023: Ruotsin pelätyt rikollisjengit toimivat jo Suomessa, varoittaa tunnettu rikoskirjailija – 13 kysymystä ja vastausta Ruotsin jengisodasta. Apu.fi. Luettavissa: <https://www.apu.fi/artikkelit/ruotsin-rikollisjengit-toimivat-jo-suomessa-jengisota>. Luettu 20.11.2023.

Tapiola, P. 10.10.2014: Poliisi: Helsingissä ei ole katujengiä, eikä rikosaallon taustalla ole yksittäinen jengi. Yle.fi. Luettavissa: <https://yle.fi/a/3-7520779>. Luettu 1.8.2023.

Tihilä, K & Karhu, O. 14.3.2023: Katujengit ovat vakiinnuttaneet asemansa pääkaupunkiseudulla, kertoo poliisi – uusia rikoksia tulee tutkittavaksi lähes päivittäin. Luettavissa: <https://yle.fi/a/74-20022228>. Luettu 11.10.2023.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Ellibs E-kirja.

LIITE 1 - TUTKIMUSTIEDOTE

Olen poliisiammattikorkeakoulun opiskelija ja työharjoittelussa Helsingin poliisilaitoksella. Teen opin-
näytetyötä aiheesta ”katujengien väliset konfliktit pääkaupunkiseudulla”. Opinnäytetyössäni tutkin
Suomen pääkaupunkiseudulla ja Ruotsissa tapahtuneita katujengien välisiä konflikteja, sekä vertailen
niitä keskenään. Lisäksi selvitän, miten Helsingin poliisilaitos pyrkii vaikuttamaan katujengirikollisuu-
teen.

Käytän opinnäytetyössäni aineiston keräämiseen haastatteluja, sillä haluan tuoda esiin ilmiön parissa
työskentelevien poliisien havaintoja konflikteista sekä keinoista vaikuttaa niihin. Tarkoituksena on
haastatella ennalta estävän toiminnon- ja rikostutkinnan katujengiryhmiä. Haastatteluiden avulla on
mahdollista saada luotettavaa ja ajankohtaista tietoa ilmiöstä. Tutkimus on julkinen, joten tarkoituk-
sena ei ole käsitellä salassa pidettävää tietoa. Haastatteluista saatuja tietoja hyödynnän ainoastaan
opinnäytetyössäni.

Haastattelut toteutetaan anonymisti, joten opinnäytetyössä ei tule ilmi haastateltavien henkilölli-
syyttä. Työssäni tuon esiin haastateltavien määrän, sekä heidän motiivejansa hakeutua työskentele-
mään katujengirikollisuuden pariin. Lisäksi käytän nimimerkkejä erittelemään ennalta estävän toimin-
nan – ja rikostutkinnan vastauksia.

Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista. Haastattelut on tarkoitus äänittää. Säilytän haastatte-
luista saatua ainestoa suojatusti, sekä hävitän saamani aineiston opinnäytetyön valmistuttua. Haas-
tatteluun osallistuvilla on mahdollisuus lukea kysymykset ennakkoon sekä vaikuttaa niihin.

Kiitos mielenkiinnosta!

Ira Gynther

yhteystiedot:

xxx

xxx

LIITE 2 – HAASTATTELURUNKO

Haastateltavien taustat

1. Mikä sai teidät hakeutumaan nykyiseen työryhmään?

Katujengien tilanne pääkaupunkiseudulla

2. Kuinka aktiivista katujengien toiminta on tällä hetkellä?
3. Mitkä ovat olleet syinä katujengien välisille konflikteille?

Suomen ja Ruotsin katujengitilanteen vertailu

4. Oletteko havainneet yhtäläisyyksiä tai eroavaisuuksia katujengien välisissä konflikteissa Suomen ja Ruotsin välillä? esimerkkejä:

- alueellinen eriytyminen/reviirin merkkaus
- yhä nuorempien käyttäminen rikollisessa tarkoituksessa
- kunnia, kostonkierre
- viranomaisvastaisuus
- rikosnimikkeet
- julkiset paikat
- sosiaalinen media, gangsta rap

Katujengiryhmän (EET ja TUTKINTA) toimenpiteet

5. Mitkä ovat ryhmänne keinoja vaikuttaa katujengirikollisuuteen?
6. Mitä haasteita olette kohdanneet työssänne?

Jotain lisättävää?